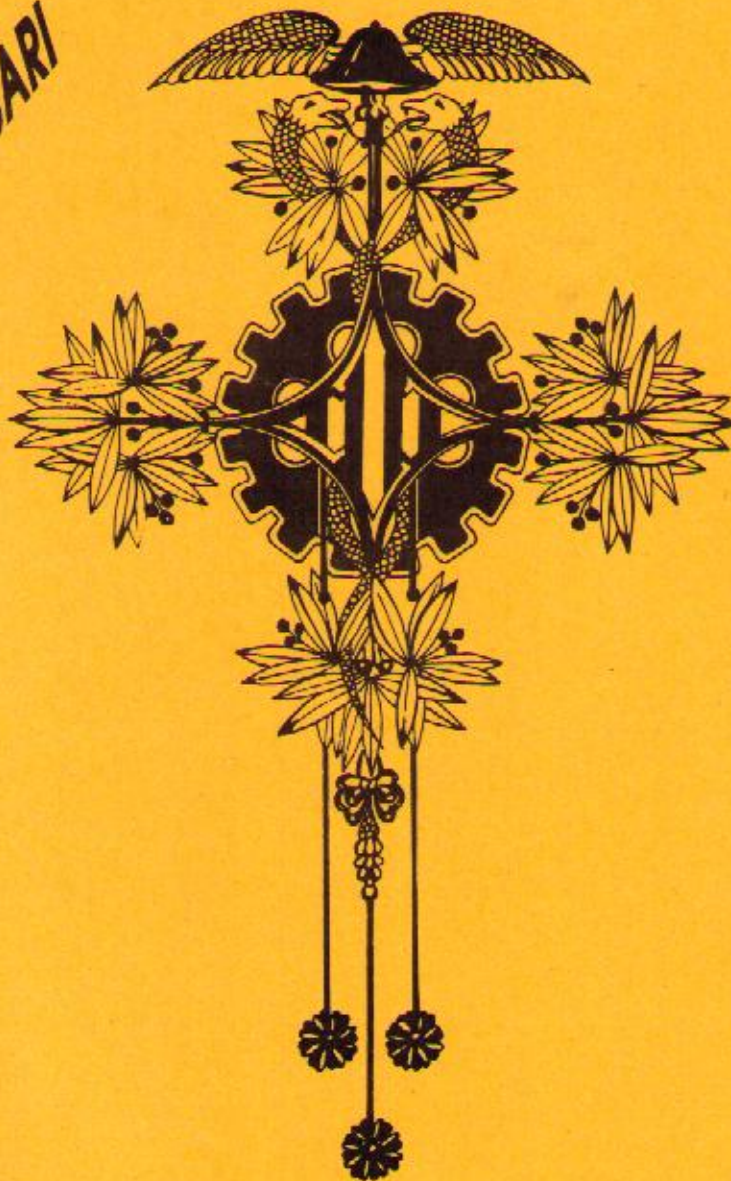

Josep Ma Raig Pedraza 1993 - fallecido 4-9-93
m.b.

ACCIÓ

DEL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS
DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA
(ENTITAT OBRERA)

90è. ANIVERSARI

Barcelona, desembre de 1993

ACCIÓ

DEL CENTRE AUTONOMISTA
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDUSTRIA

C/ Sant Antoni M. Claret 357
Tel. 408 26 63
08027 BARCELONA

SUMARI:

Josep M. Ainaud de Lasarte

Heribert Barrera

Francesc Cabana

Francesc Candel

Joan Creixell

Joan B. Culla

Lluís Duran

Francesc Ferrer i Gironès

Joan Josep Isern

Salvador Jordà i Alàrio

Roser Latorre

Manuel Lladonosa i Vall-llebrera

Marta Mata

Jordi Pou

Ignasi Riera

Estanislau Torres

Lluís Urpinell i Joan

Marc Aureli Vila

Enric Villamor i Salazar

EDITORIAL

Com vam indicar en la nostra Editorial de l'any 1992, vam començar el 1993 amb la commemoració del nostre 90è aniversari amb una Exposició històrica de la nostra Entitat, la qual, sota el patrocini de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya, s'inaugurà el 17 de desembre de 1992 i es clausurà el 17 de gener d'enguany al Palau Moja de Barcelona.

Tal com intuïrem des del primer dia, tingué un èxit molt reconfortant; foren moltes les felicitacions i mostres d'encoratjament rebudes, tant d'entitats com de particulars, i des d'aquí volem remarcar l'interès que hi posaren tots els que ho feren possible i el particular entusiasme de l'historiador Joan Anton com a fil conductor de la Mostra.

Més tard l'Exposició es traslladà al local de l'Arxiu Històric de Sabadell, on estigué oberta del dia 18 de maig al 30 de juny, afegint-hi documents i objectes del Centre de Dependents de Sabadell que desconeixiem, entre ells una magnífica bandera de l'Entitat.

Cal fer esment, un any més, del nostre contenciós amb la Justícia, el qual ha arribat enguany al Tribunal Suprem. El recurs, de gran qualitat jurídica, feta pel nostre advocat Sr. Ciurana, ens permet mantenir un cert optimisme.

D'altra banda ens dol haver de fer esment de la pèrdua del company Josep M. Roig, eficaç secretari de l'Entitat i excel·lent defensor anònim dels drets de Catalunya. També acaba de deixar-nos en Pere Viñals i Sansa, president col·legiat i que des dels anys 20 estava vinculat al CADCI com a membre de la Junta Directiva, quasi ininterrompudament. En pau reposin i tant de bo que aquest país entengui i valori l'esforç que han realitzat homes com els companys Roig i viñals, que des de la seva juvenut han col·laborat sempre, sense esperar prebendes ni medalles, en la defensa dels interessos de Catalunya.

Hem d'estimar les col·laboracions que ens han proporcionat rellevants personalitats del nostre món cultural en aquest número d'ACCIÓ que ara us presentem, totes les quals són mereixedores de detinguda lectura i reflexió.

La Junta

Les Tombes Flamejants

Fou una Pàtria. Va morir tan bella,
que mai ningú no la gosà enterrar;
damunt de cada tomba, un raig d'estrella;
sota de cada estrella, un català.

Ventura Gassol
en retornar a
Barcelona el 1977.

Tant a la vora de la mar dormia
aquella son tant dolça de la mort,
que les sirenes dia i nit oïa
com li anaven desvetllant el cor.

Un dia es feu una claror d'albada,
i del fons de la tomba més glaçada
fremí una veu novella el cant dels cants:

-Foc nou, baixa del cel i torna a prendre,
Ja ha sonat l'hora d'esventar la cendra,
oh Pàtria de les tombes flamejants!

Ventura Gassol
1893-1980

* * * *

Nota necrològica

El passat 30 de setembre morí el nostre President col·legiat en Pere Viñals i Sansa. Tenia 91 anys, i des dels 17 estigué vinculat al CADCI. Era una veritable pàgina vivent de la nostra història particular; la seva prodigiosa memòria aclaria qualsevol dubte sobre fets o esdeveniments ja borrosos pel transcurs del temps. La seva afeció als esports de mar el feu participar en les primeres i posteriors competicions marineres ja des de l'any 1917. En el nostre butlletí ACCIÓ de l'any 1989, fruit de la seva gran memòria i en un breu article, deixà una bona pinzellada de les diferents activitats esportives que es podien practicar dins de l'Entitat. Visquè la creació del Club Natació Monjuïc i del Club Mediterrani, ambdós sortits del CADCI arrel de la clausura del Centre durant els anys de la dictadura de Primo de Rivera.

Va ser un d'aquells homes que la història no mencionarà, però que han format i conformat una part del nostre teixit social, que permeten l'enllaç entre generacions. Descansi en pau.

VENTURA GASSOL I EL CADCI

Aquest any és el centenari del naixement de Ventura Gassol, poeta, educador, polític i, sobretot, patriota de cor. Nascut a la Selva del Camp el 6 d'octubre de 1893, morí a Tarragona, el 19 de setembre de 1990, després d'una vida en la que conegué la presó, l'èxit, l'exili i la popularitat. Seminarista en la seva joventut, poeta i escriptor abrandat, seguí Francesc Macià pels camins del desterrament i del retorn, i fou al seu costat a Prats de Molló, a la presó de la Santé, per terres d'Amèrica, al balcó del Palau de la Generalitat aquell migdia gloriós del 14 d'abril de 1931, i en el seu multitudinari enterrament com President de Catalunya aquell dia d'hivern del 1933. Gassol restà sempre fidel a la memòria del President i de Catalunya; salvà persones i monuments durant la maltempsada del 1936, i visqué 40 anys -aviat és dit, quaranta anys- a l'exili, a Suïssa, a Mèxic i a França. No volgué tornar fins que el dictador fos mort: "Vull tornar amb el cap ben alt", repetia a tots els qui l'anàvem a veure en el seu refugi de la Turena. El seu retorn a Catalunya demostrà que la gent no l'havia pas oblidat i que l'estimava; ara reposa en els seus "nou pams de terra catalana", com ell sempre havia demanat.

Però avui hem de parlar de la relació de Ventura Gassol amb el CADCI. Ell donà suport a la nostra obra i hi comptà amb companys i amics de veritat. Era un dels que acompanyaven Francesc Macià aquell dia de 1921 en què, en els locals del CADCI, el futur President de Catalunya fundava "Estat Català", en el qual militaria Ventura Gassol, i allí va conèixer dues de les persones que Gassol més admirava: Jaume Compte i Manuel G. Alba. Seria llarg de parlar de la relació entre tots tres, però recordem, almenys, la participació activa en el complot de Prats de Molló -Gassol i Compte, des de l'exili; Alba, des de Barcelona, on actuava com enllaç discret i eficient-; i el dia fatídic del 6 d'octubre de 1934, tots tres formaren en el lloc que Catalunya exigia. Gassol al Palau de la Generalitat, al costat del President Companys, en un lloc destacat i compromès que li costaria la condemna de 30 anys de presó per part de les autoritats espanyoles; Compte i Alba, defensant el local del CADCI fins a la seva mort heroica.

Crec que aquestes pàgines de la nostra revista han de recollir les paraules que Gassol va escriure des del Penal de Cartagena el dia 1 de desembre de 1935 en homenatge a Manuel G. Alba, amb el títol de "El patriota": "Per això avui puc acudir, devot, a retre el meu homenatge a Manuel G. Alba, amic de l'ànima, en aquest llibre que ningú no ha de rebre amb més fervor que els mestres de Catalunya. A ells, fidels a la nostra tradició, en són la veu que fixant-ne la història, els cal la gesta de M. G. Alba".

Cal recordar que els mestres de la Generalitat d'aquell temps eren gent compromesa: només cal veure la llista dels represaliats el 1939.

Eren gent forjada en l'adversitat, que fa gent forta i fidel, i esperem que no s'hagin d'enfrontar amb cap altre 6 d'octubre. Però almenys, la Generalitat actual els hauria de formar en un profund coneixement de la nostra cultura i de la nostra història. Ningú no pot estimar allò que no coneix, i molts mestres d'avui no saben res del nostre passat. I els cal saber-ho, no pas per mirar enrera sinó per a construir un futur millor que el que nosaltres vam trobar.

I segueix dient Ventura Gassol:

"En un combat de Catalunya i per Catalunya, l'Alba no podia mancar a la primera línia de foc que havia de costar-li la vida... I voleu res més ple de sentit que tant ell com l'anyorat Compte anessin a morir en aquella Casa-Baluart del més ardent catalanisme; el mateix, o tràgic atzar, on anys enrera Francesc Macià havia proclamat ja l'Estat Català?"

I acabava així:

"Si en vida ens acompanyàrem sempre com a germans, a l'hora de conspirar com a la de construir; a la de vetllar les armes com a la de vetllar les nostres llibertats tantost naixents, no ens deixem, ara, que en vetllem ja el gran retorn amb la fe de les millors esperances".

Sempre és just recordar els qui ens deixaren l'exemple de la vida i de l'obra. No els oblidarem mai.

Josep M. Ainaud de Lasarte
Historiador

Fou dit i escrit. I resti en la memòria

"Multa de 10.000 pesetas a la casa comercial "La Saldadora" por la publicaci3n de anuncios no redactados en el idioma nacional" 25/5/1939

Multa de 10.000 pesetas y destituci3n del alcalde de Teyà por empleo del dialecto catalán en las comunicaciones oficiales" 25/5/1939

Idem y por el mismo delito al alcalde de San Agustín de Llusanés, 25/5/1939

El Gobernador Civil "Ha dispuesto conceder un plazo que terminará el día 15 del corriente mes de septiembre para que desaparezcan los restos que queden de inscripciones rojo-separatistas y sean substituidas por textos correctamente redactados en el idioma nacional". "La Vanguardia" 5/9/1939

Un tribunal militar nega l'accés al sumari del consell de guerra contra Lluís Companys. Avui 17/4/1993

..."Els polítics representen sempre les fronteres i els interessos dels que són preponderants en la societat. Per això no poden trobar mai les solucions". Yehudi Menuhin. Avui 23/5/1993

..."El que cal defensar avui dia són les diferents cultures, sense intentar dominar els països veïns, però mantenint la independència cultural. Penso que seria bona idea establir un Parlament de les cultures que treballés al costat del Parlament dels Estats, i que discutís sobre temes tan importants per a tothom com l'educació, garantir l'element creatiu per a cada individu o l'ús de les algües. Cal no oblidar que la riquesa d'Europa consisteix en la riquesa de les cultures". Yehudi Menuhin, Avui 25/5/1993

Fa 65 anys digué Joan Miró:

"Jo sóc qui està més al costat de Catalunya entre els autors d'aquest país, malgrat que passi temporades fora. I així també ho creuen a l'estranger. Cap de les crítiques estrangeres no m'ha presentat mai com a pertanyent a un altre país. Sempre se m'ha dit català i prou. El meu nom veureu que sempre i a tot arreu és Joan, molt diferentment d'altres pintors de Barcelona que en són fora. D'altra banda us asseguro que on sóc més feliç és a Catalunya. El pur català crec que és a Tarragona. Sóc més feliç anant en suèter i bevent en porró entre els pagesos de Mont-roig que no a París entre duquesses de grans palaus i smòquing. Tota la meva obra és concebuda a Mont-roig; tot el que he fet a París és concebut a Mont-roig, mai pensant en París".

Publicat a la Publicitat el 14/4/1928 i transcrit per Francesc Trabal

"El segon testimoni que us explicaré fa referència al poble francès. Nosaltres, francesos de les xarxes de suport, ens havíem passat al costat del poble algerià perquè, era evident als nostres ulls, lluitava pel Dret i per la Justícia. Havíem fet nostre el destí d'aquest poble. Aleshores uns algerians ens digueren això. "Un poble que oprimeix un altre no pot ser un poble lliure. Vosaltres defenseu també, germans, sense confessar-ho, el poble francès; el defenseu fins i tot abans de defensar el nostre". Robert Dazevles de *Catalunya segrestada*.

Churchill encoratjà els londinencs dient-los "Confio que els nostres conciutadans sapiguen resistir com sabé fer-ho la valerosa població de Barcelona".

"Només l'home pot l'impossible". Goethe.

Picasso digué: "Sóc un català nascut a Màlaga i que pinta a França".

Entre el 28/7 i el 14/8 de 1856, 17 veïns de la Vila de Gràcia, són afusellats per ordre del general Zapatero, com a escarment a una bullanga popular. Al cementiri del sud-est de Barcelona una placa en fa memòria, amb els noms de les víctimes de la indiscriminada sentència. La mateixa placa recorda una altra víctima, el 22/11/1868, indicant que morí víctima d'un funest error tirànic".

El nacionalisme català en el marc polític europeu.

Com he vingut repetint des de fa molts anys, la política catalana és necessàriament bidimensional. Tant pel que fa a les anàlisis i estratègies com pel que fa a les ideologies, la dimensió nacional i la dimensió econòmico-social han d'ésser considerades simultàniament en totes ocasions. Llur pes relatiu pot variar segons les circumstàncies, però la nostra situació subordinada de nació sense estat, el nostre grau de desenvolupament econòmic i inclús la nostra mateixa manera de ser, fan que els dos factors intervinguin alhora i s'influencin sempre mútuament. Cap projecte d'alliberament nacional no pot oblidar que els catalans són prou civilitzats per a preocupar-se de com han de viure i de què han de viure. I tots els catalans, i sobretot els més materialistes, haurien d'ésser prou lúcids per adonar-se que un país nacionalment subjugat paga sempre un tribut, en riquesa i benestar, als que el mantenen sota llur domini.

Si aquesta bidimensionalitat ha estat sempre vigent, almenys des dels començaments de la revolució industrial, més ho és avui, quan l'evolució del món situa els nostres problemes en un marc molt més ampli que el de l'Estat Espanyol. Catalunya forma part de la Unió Europea i, per tant, la solució del problema nacional es troba subjecta a tots els condicionaments, favorables i desfavorables, que això implica. I per bé o per mal - en molts aspectes per mal-estem assistint a una mundialització creixent de l'economia, que porta als nostres mercats mercaderies de tota procedència, en competència directa (i sovint deslleial) amb les que nosaltres produïm, i que fa dependre el valor de la nostra moneda de les decisions d'especuladors que es troben, de vegades, molts milers de quilòmetres lluny.

El marge de maniobra de què disposem en el terreny econòmico-social és extremadament limitat. La pròpia Comunitat Europea, per a les grans línies de la seva política econòmica, ha de buscar el consens en l'anomenat Grup dels Set. A l'interior de la Comunitat l'Estat espanyol (malgrat que de vegades, amb fanfarroneria, ens vulguin fer creure el contrari), té un paper absolutament subordinat, com correspon al seu real pes polític i econòmic, i ha de plegar-se a la voluntat dels seus socis. I a l'interior de l'Estat, Catalunya no pot legislar en matèria social; no té sobirania tributària; es troba en total dependència de la bona o mala voluntat del Govern central pel que fa als seus recursos pressupostaris, i arbitràriament, en nom de la unitat de mercat, no li permet ni tan sols fixar l'hora d'obertura de les botigues. En aquestes condicions el nostre Govern, en tot el que fa referència a la política de rendes, a l'atur, a la política industrial o a la protecció social, per exemple, no pot fer gairebé res més que intentar, amb petites mesures d'acompanyament, que les decisions que prenen els altres donin a Catalunya el millor resultat possible.

Els nacionalistes catalans ens trobem, doncs, davant d'una situació paradoxal. Un programa de reivindicació nacional no té prou credibilitat si no va acompanyat d'un programa de política econòmica i social. I qualsevol programa coherent de política econòmica i social queda sense sentit si no s'emmarca en un àmbit geogràfic molt més ampli que el del nostre territori nacional. Per tant, volguem o no volguem, el nacionalisme català no es pot tancar a casa. La solució fàcil, de posposar els problemes a l'endemà de la independència, encara que lògicament tingui sentit, políticament significa condemnar-nos a l'esterilitat, almenys en la conjuntura present.

La conseqüència d'això és que el nacionalisme català no pot obviar un plantejament federalista, tal com molts dels nostres més il·lustres ideòlegs havien ja anticipat. Ara bé, quin federalisme té encara sentit a les acaballes del segle XX?. Evidentment no el federalisme hispànic o ibèric, que a hores d'ara ja no pot solucionar res. L'única alternativa és el federalisme europeu.

En la situació que he intentat esquemàticament descriure, Catalunya i la resta dels Països Catalans no es troben sols. Bascos i gallegos tenen el mateix problema. I fora de les fronteres de l'Estat espanyol, molts altres pobles es troben enfrontats a situacions absolutament similars. Cal, doncs, una eina d'acció que ens permeti a tots de transcendir la dificultat sense obligar-nos a aliances amb els que nacionalment són els nostres adversaris. Aquesta eina no pot ésser altra que un partit europeu o una federació ben travada de partits, que agrupi totes les forces polítiques que, a Europa, plantegen prioritàriament una reivindicació nacional, però es troben forçats a inscriure-la en la realitat cosmopolita que caracteritza el nostre temps.

La unió fa la força. Sols som ben poca cosa; junts potser ens en sortirem. En tot cas no hi ha dubte que val la pena de provar-ho.

Heribert Barrera.

Fou dit i escrit. I resti en la memòria

"En tercer lloc hem de respectar i fer que els nostres representants respectin el sistema de prioritats que és propi de totes les nacions. Catalunya en primer lloc i res per damunt de Catalunya. El principi que l'interès de l'Estat ha de prevaler sobre l'interès de Catalunya, que la governabilitat de l'Estat ha de passar al davant del respecte de les nostres llibertats, no podem de cap manera acceptar-lo. Un Estat que no respecti els nostres drets no ens pot exigir cap mena de sacrifici ni de fidelitat. I, en el mateix ordre d'idees, sobretot no hem d'admetre la fal·làcia que consisteix a dir que es fa per salvar la democràcia o per instaurar la justícia social. Si cal, hem de sacrificar temporalment Catalunya, perquè amb la democràcia o amb la justícia social ja vindrà un moment en què els drets de Catalunya seran reconeguts.

Si sacrificuem els drets de Catalunya, el que salvem no és la democràcia sinó un règim opressor, i el que instauem no és la justícia social sinó un règim basat en la injustícia. A l'Estat espanyol democràcia autèntica i drets nacionals són inseparables, una cosa no va sense l'altra, i sacrificar Catalunya és, indefectiblement, sacrificar la democràcia. Igualment la justícia social, que implica l'absència de privilegis, no pot existir quan una comunitat nacional es troba privilegiada sobre les altres."

Heribert Barrera, en la Diada Nacionalista d'El Pi de les Tres Branques, el 18/7/1982.

L'any 1890 Prat de la Riba digué, en prendre possessió de la Presidència del Centre Escolar Catalanista. "Vinc -digué- a parlar-vos de la Pàtria Catalana, que, petita o gran, és l'única Pàtria nostra".

"Perdre la individualitat pròpia i esdevenir un simple engranatge d'una màquina és impropï de la dignitat humana" Gandhi.

"La no-violència és la força més formidable que té la humanitat al seu abast" Gandhi.

En temps de Carles III, les ordenances deien "*provéase de pan, agua i sal a los soldados, aunque sean catalanes*" A. Alay, l'Avui 19/5/1993

... "Potser no l'hauria acceptada si no es tractés de la finalitat pràctica de formar col·laboradors per a la nostra obra d'incorporació dels clàssics grecs i llatins al català. La meua tasca, ara, és la metodització i aplicació d'una experiència que he anat adquirint llargament. La vida m'hi ha dut i també el patriotisme. En països en formació, com el nostre, tothom ha de treure el màxim rendiment de totes les seves possibilitats". Carles Riba l'any 1925 en l'acceptació de la càtedra de grec, al seu mestre K. Vossler. El Punt 23/5/1993

Extracte de la conferència donada a l'Ateneu Barcelonès el dia 14 de desembre de 1922, per Antoni Rovira i Virgili.

"... S'estan produint a Catalunya fets importants que fan creure que ens trobem a l'inici d'un nou període del catalanisme. Aquest nou període té dos fets característics: el primer és l'audàcia del pensament nacionalista, que arriba ja a la màxima afirmació del dret incondicionat de Catalunya a la seva llibertat nacional, independentment dels postulats iberista i federatiu; el segon fet característic és la intensificació de la feina interna catalana, amb el fi d'accelerar el procés de la nostra reconquesta nacional, que és, fins ara, el més lent de tots els processos iguals que van esclatar a Europa en el moment universal de la resurrecció de les nacionalitats.

... Veureu que mai cap poeta català, ni cap prosista català no ha dit res contra Castella que s'assembla a allò que deia Rosalía de Castro; veureu com declara d'una manera explícita el seu avorriment contra els castellans. Els diu "miserables fanfarrones". Parla que el mar els ha oblidat i que les aigües blanques no corren per la seva terra per fer créixer els planters diversos. Els diu de Castella i els castellans tots plegats, no valen un bri d'herba de les planes fresques de Galícia."

*"Que Castela e castelanos
todos nun monton a eito
non valen o que unha herbiña
destos nosos campos frescos"*

FERRAN BOTER: EL CADCI I ACCIÓ CATALANA

Ferran Boter i Mauri, director tècnic de les Escoles Mercantils Catalanes, de qui Alexandre Galf va dir: "L'esment de la tasca del senyor Boter al Centre mereix el triple elogi de la competència, de l'abnegació i de la continuïtat, puix només l'amor a aquella tasca d'enorme rendiment era el que podia moure el senyor Boter a mantenir la direcció de les Escoles del Centre sacrificant per elles missions o treballs des del punt de vista personal molt més remuneradores", ens serveix d'exemple per copsar la importància d'aquells tècnics qualificats, sovint Immersos en tasques formatives i polítiques. Bona part d'aquests havien sortit de l'administració mancomunatària i projectaven el seu bon fer, primer en l'organisme pre-autonòmic, i després en entitats com el CADCI o la Protectora i, en el cas de Boter, també, en el partit nacionalista Acció Catalana.

Boter, que per la seva obra, potser més destacada, *Curs de Comptabilitat*, editada per l'Editorial Pedagògica de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, sabem que va ser catedràtic dels Alts Estudis Comercials de la Mancomunitat, i de l'Escola Superior de Comerç i advocat, va intentar des del Centre, amb la col·laboració de l'Associació, estructurar una col·lecció anomenada Biblioteca Pedagògica Comercial, actuant en el dens teixit de la societat civil de la Catalunya republicana i en la política catalanista.

Boter inclou públicament en l'àmbit polític en dues oportunitats: primer, en les eleccions del 12 d'abril de 1931, tant dolentes per Acció Catalana a la ciutat de Barcelona; després, l'any 1934, accedint al consistori de l'ajuntament de la capital, amb la Coalició d'Esquerres formada per Acció, ERC, Unió Socialista i el Partit Nacionalista Republicà. Boter formà part amb Estanislau Duran i Reynals, Tomàs Pumarola i Odó Hurtado, dels regidors de l'Ajuntament de Barcelona. Representaven una Acció Catalana que, malgrat els Fets d'Octubre, aconseguí la cinc diputats a Corts, entre ells els líders del partit, Nicolau d'Oliver, Claudi Ametlla i Martí Esteve, l'any 1936, amb les millors votacions del Front d'Esquerres.

Acció Catalana va ser una força, el lema de la qual era "Catalunya, Liberalisme, Democràcia, República" - per aquest ordre, que ja marca unes prioritats- que tenia com a objectiu elevar el nivell del país des de l'educació i des de l'administració, en un període poc propici, per assolir un país més modern, amb una consciència nacional més sòlida, més europea i amb més civilitat Catalana, l'any 1923, destacant especialment *el Curs*. Aquest era un ambiciós projecte que havia de proporcionar als estudiants de les Escoles Mercantils amb materials d'estudi idonis. Dins d'aquest projecte calia editar obres d'Aritmètica, d'Economia i de Geografia comercials, de Gramàtica catalano-francesa i de Gramàtica catalano-anglesa. La col·lecció, de la qual només es va editar l'obra de Boter, va intentar-se tornar a endegar durant la República, però sense èxit.

Boter, amb una voluntat d'accedir a tots els àmbits de l'acció pública, va ser també un home de partit. Pertanyia a la primera fornada d'Acció Catalana, l'organització sorgida de la Conferència Nacional Catalana, de 1922. L'agrupament polític, que des del seu programa funcional reivindicava, era, com recull Montserrat Baras a *Acció Catalana 1922-1936*, el d'una Catalunya que reclamava l'exercici de la seva llibertat i de la seva sobirania. En aquesta mateixa obra trobem recollides algunes de les obligacions de l'afiliat a Acció: "Establir en la seva vida personal i familiar una depurada i conscient catalanitat, procurant excel·lir per la seva valor humana, per tal d'atènyer la plena eficàcia difusiva del Nacionalisme", a més d'"Exercir, sempre que serà avinent, amb seny i fermesa, l'imperialisme individual de la seva catalanitat, influint, amb la seva intervenció, en l'escola, el treball, la vida de societat, els esports, la beneficència, la pietat, la ciència, l'art, la política". Boter va complir amb aquests principis.

Lluís Duran

1903: EL PRIMER ANY DE VIDA DEL CADCI

Enguany fa 90 anys de la fundació del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona. Aquesta entitat va sorgir tant de les necessitats i desigs de promoció i ascens socials dels dependents de comerç i de la indústria com de l'estat d'opinió de la societat catalana d'inicis de segle, en la qual diferents grups anaven prenent consciència de la seva realitat nacional.

Els dependents de comerç havien de constituir un d'aquests nuclis socials que havien de furnir una de les bases principals del nacionalisme popular i més reivindicatiu. Així ens ho indiquen les memòries de Claudi Ametlla i Francesc Cambó. Aquest darrer subratlla com els dependents formaven la majoria dels membres d'una entitat nacionalista radical i força activa de finals de segle i començament d'aquest, l'Associació Popular Catalanista, de la qual, d'acord amb el mateix polític lliguer, sortiren els dependents del CADCI. (1)

A primers de març de 1903, després de diverses reunions d'una colla de joves amics dependents, al voltant d'una taula del cafè dels Quatre Gats, es fundava el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. Els 14 dependents que en signaren l'acte constitutiva manifestaren la seva voluntat de crear una força que, al costat de les altres que existien a Catalunya, lluités "amb fe i ardor" per la "causa de les reivindicacions catalanes" (2).

Alhora, en el mateix manifest fundacional remarcaren la seva voluntat de difondre la instrucció i la cultura entre la dependència mercantil i industrial com un instrument per a aconseguir "el millorament moral i material de què tant necessitada està la nostra classe". Bàsicament, doncs, els objectius dels animadors del CADCI anaven en la direcció de propagar la doctrina autonomista i d'instruir i formar professionalment els dependents.

Els seus primers estatuts foren aprovats abans del 7 de març de 1903. El seu domicili s'establia provisionalment al cafè dels IV Gats, però el mateix mes de març l'entitat es domiciliava al número 17, principal, del carrer de la Bòria, relogada al local de la "Asociación de Joyería y Platería". Un lloc impropí, segons digué anys a venir el president Josep Puig i Esteve, "sense cap condició a propòsit", "un semi-corral, segons Joan Bardina.

Carles Font i Rovira n'era el seu primer president, que dimitiria a primers d'agost a l'establir-se comercialment pel seu compte, i fou substituït per Alfred Bertran i illa. El primer de novembre de 1903 un consell extraordinari faria una primera revisió dels Estatuts del Centre (3). El mateix mes de novembre els socis eren una cinquantena.

Els primers mesos de la seva existència s'anaren creant les seccions de l'entitat, germe de l'organització definitiva, que prendria més endavant en forma de seccions permanents i especials: el primer d'abril de 1903 neixia la "Secció d'Excursionisme". Pel juliol es formava oficialment la "Secció de Propaganda". L'1 de novembre es creava la "Secció d'ensenyament", i a mitjans de novembre s'inaguraven les primeres classes "a l'entorn de dues taules de fusta blanca, unes quantes cadires de boga i una cortina que partia la sala per la meitat, amb la llum feble d'un bec de gas". L'aritmètica a cura de Josep Sala i Ricol, fou la primera assignatura impartida.

Val a dir que, en celebrar la sessió inaugural del curs 1903-1904, va sorgir un incident amb la junta d'aquella associació de Joyeria i Plateria, incident que, juntament amb la petitesa de l'espai per a qualsevol projecte d'ensenyament, per mínim que fos, impulsaren els dependents del Centre a cercar un nou local que trobaren al carrer de la Palla 12, el gener de 1904.

El CADCI encetà la seva tasca catalanista amb una sèrie de conferències, organitzades pel mateix Consell Directiu o bé la secció de propaganda. Martí i Julià, el líder de la Unió Catalanista i del nacionalisme radical, fou la primera personalitat convidada amb una xerrada sobre "l'esdevenidor del problema social", el 29 d'abril de 1903. Joan Ventosa i Calvell el seguiria el 18 de maig amb el tema "La democràcia industrial". El 26 de novembre Pompeu Gener reivindicaria la catalanitat de Miquel Servet, i el 19 de desembre el pedagog Joan Bardina parlaria sobre la "Necessitat d'escoles modernes catalanes: llur organització".

Es tracta, doncs, de les primeres manifestacions públiques del CADCI, que mostren ja les petjades del que molt aviat fou una entitat de primer rang en el catalanisme i en l'associacionisme mercantil. Catalanisme, educació-esport, l'any següent socors mutus, les Escoles Mercantils catalanes el 1910, la tasca laboral etc., i una marxa imparable en creixement de socis i actuacions. Ara fa, doncs, 90 anys un grup social popular adoptava un protagonisme remarcable en la vida social i nacional catalana.

Manuel Lladonosa i Vall-llebrera

(1) Cambó "Memòries" (1876-1936), -Barcelona 1981, p. 37/40. V. també Ametlla - "Memòries polítiques" (1890-1917) Barcelona 1963 p.126

(2) "La Veu de Catalunya", 14 maig de 1903

(3) "La Veu de Catalunya" és el millor mitjà per a conèixer aquestes primeres passes de l'entitat mercantil catalanista. També cal consultar la "Revista Anyal" de 1914 i "Accló" d'abril de 1932.

La inauguració de la mostra desvetllà records al Museu d'Història

'Catalunya avant' homenatja el CADCI

SABADELL, 18 Maig de 1993

MACIÀ A L'ARGENTINA EXPLICAT PER PERE SERAS

L'any 1982 Pere Seras vingué a viure una temporada a Catalunya, a casa de la seva filla Núria. Aprofitant l'ocasió, vaig fer-li una llarga entrevista sobre molts i diversos temes dels catalans a l'Argentina. Cal recordar que Pere Seras (Figueres 1892 - Lima 1985), residí a l'Argentina des del 1913, quan se n'anà de Catalunya per negar-se a fer el servei militar. Seras, home d'idees independentistes, va participar activament en entitats i grups nacionalistes radicals catalans d'aquell país sudamericà, tal com explica la seva biografia inclosa en el volum IV del "Diccionari dels catalans d'Amèrica" publicat enguany per la comissió Amèrica - Catalunya de la Generalitat.

Pel que fa a l'anada de Macià a l'Argentina el 1928, durant la dictadura de Primo de Rivera, aquestes foren les paraules de Pere Seras, un testimoni d'excepció.

Macià i Gassol a l'Argentina

Macià escrigué a l'Argentina i a l'Havana des de Bèlgica dient-los que volia fer un viatge per les Amèriques. El comitè llibertat de Buenos Aires li contestà que endavant i que miraria de reunir l'import dels passatges i diners per les despeses generals.

El President Argentí Alvear -ex ambaixador a París-, abans de retornar al seu país anà a Espanya, on fou homenatjat.

Quan Macià i Gassol embarcaren cap a les Amèriques, el Ministre de Relacions Exteriors argentí també era de viatge per Espanya. És per això que les autoritats argentines es negaren a donar a Macià i Gassol passaport argentí d'apàtrida.

Pel visat argentí demanaven informació sobre si havien estat a la presó. Els del Comitè Llibertat els recomanaren d'anar de Bèlgica a l'Uruguay. Ho feren. A Montevideo, repetiren l'operació en el consolat argentí, però els negaren el visat sense aquell document.

Hipòlit Nadal i Mallol -fundador de la Revista Ressorgiment de Buenos Aires 1916 - 1982- i Pere Seras anaren a veure el ministre de Relacions Exteriors, i aquest els posà una condició, que després no fou acceptada per Macià, durant la seva estada a l'Argentina: que no podia fer cap acte a favor del seu partit Estat Català i de Catalunya. Aleshores els del Comitè Llibertat es posaren d'acord amb els de Montevideo per a fer arribar Macià i Gassol, clandestinament.

Els de Montevideo els van portar a la ciutat de Nueva Palmira i, en vaixell de pesca, anaren a parar a un riu argentí -Uruguay- i d'allí havien d'anar a un magatzem situat en la riba argentina, regentat per Manuel Massó i Llorens, exiliat també a causa de la Dictadura. El viatge fou accidentat: embarcaren a les 6 de la tarda i al cap de poc esclatà una tempesta al riu.

Hagueren de recular. Seras havia anat al magatzem de Massó i Llorens a recollir-los, i es va trobar que no hi eren. Tement que s'haguessin perdut, retornà a Buenos Aires i telegrafia a Montevideo, des d'on li digueren que no eren allà sinó a Nueva Palmira. L'endemà Seras tornà al magatzem de Massó i Llorens i es trobà amb Macià i Gassol. Pel camí del segon viatge havien topat amb la policia marítima i, per a fer veure que eren "criollos", els van donar uns pots de "mate" -beguda típica d'aquelles terres, que la gent del poble beu per tot arreu-.

Ja eren a l'Argentina! A les 7 o 8 del vespre arribaren a Buenos Aires. Aleshores avisaren als del Comitè perquè s'estiguessin a la Confiteria del Molino -gran i cèntrica-, davant el Congrés. Hi anaren més de vint persones. També avisaren a tots els diaris, perquè quinze dies abans la premsa de la capital del Plata ja havia parlat del cas Macià, protestant per les dificultats que se li havien posat per entrar al país.

Els de la premsa vingueren com un llamp. Els diaris de la nit, a la secció de "última hora" portaven la notícia de l'arribada de Macià i Gassol.

Anaren a sopar i a les onze de la nit es dirigiren cap al Casal Català. A les dotze no s'hi cabia, doncs els uns als altres s'ho havien dit per telèfon.

Els dugueren a un hotel i organitzaren el que s'havia de fer els dies de la seva estada al país. Dins el Comitè hi havia una comissió encarregada de no deixar-los mai sols: la gent feia torns.

El segon dia reberen a l'hotel moltes visites d'argentins i, entre elles, la de l'ex-diputat socialista Alfredo L. Palacios, advocat, que es posà a la seva disposició.

Un dia que eren a un cafè, al carrer, vingué la policia: calia anar a l'oficina d'immigració perquè no tenien els documents en regla. Però els van dur directament al port, on hi havia un vapor diari que de nit feia la travessia Buenos Aires - Montevideo. Un dels acompanyants trucà a Seras i aquest ho va fer saber a Palacios. Anaren al Departament Central de Policia, on demanaren on eren Macià i Gassol. Els van respondre que no en sabien res. Palacios s'imaginà el que havia passat i anaren al port, trobant-se que Macià es negava a pujar al vaixell. Discutiren amb ell. Palacios digué que "mentre no hi hagi una ordre escrita, vostè no pugi al vaixell". També va parlar amb un Jutge, el qual li digué que havia donat l'ordre d'expulsió i que l'endemà li portaria el document. Aleshores Palacios aconsellà a Macià i a Gassol que s'entornessin a Montevideo i així ho feren.

Alfredo L. Palacios preguntà a Pere Seras si podia trobar la manera perquè Macià i Gassol tornessin a l'Argentina. Seras li demanà un parell de dies per a reunir la gent del Comitè a veure què es podia fer. Un dels del comitè treballava a l'oficina d'un ex-ministre d'Alvear. Parlaren amb l'ex-ministre i li demanaren el seu parer: "feu venir Macià i Gassol com sigui, per avió...", perquè aquest decret de demanar documents sobre si s'havia estat a la presó era anticonstitucional", tot i que havia estat ell qui l'havia fet, però destinat només a evitar l'entrada de comunistes. Després d'aquesta conversa amb l'ex-ministre, es reuniren una altra vegada. N'hi havia un del Comitè que tenia una barca motora i s'oferí d'anar-los a buscar: l'amo de la barca, un segon que no sabia el que anaven a fer, i Pere Seras.

Es posaren d'acord amb els de Montevideo per anar a Carmelo. Però Gassol havia agafat por durant el primer viatge en barca i no volia venir. Aleshores li van fer treure la *xelina* i el xamberg, li van donar una altra documentació i el van fer venir amb el vapor Montevideo - Buenos Aires.

Passaren la nit a Carmelo. L'endemà havien de retornar a l'Argentina, però en la declaració de sortida eren tres els ocupants de la barca i ara serien quatre. En acabat de dinar se'ls acudí de posar una lona a la barca i amagar-hi en Macià ben arrufat. I així aconseguiren passar. Anaren a Florida, a casa d'un amic. L'endemà Gassol arribava a Buenos Aires en vapor, i tot seguit el van dur a aquella casa. Alfredo Palacios els va dir que no sortissin al carrer ni usessin transports públics, ja que el que calia fer era presentar-se als Tribunals per demanar l'empara de la llei acompanyats d'un advocat.

En arribar davant el Tribunal -Seras no hi anà-, els de la Cort no sabien què fer amb Macià i Gassol. Els diaris de la tarda duïen la notícia que ambdós eren al país i que havien anat al Tribunal a demanar empara.

Durant uns tres mesos els diaris argentins van parlar del cas Macià - Gassol, o sigui que van tenir molta propaganda sense pagar ni un duro. Els periodistes anaven darrera del Comitè per a conèixer l'activitat dels dos polítics. Els estudiants van fer actes de solidaritat, de protesta, etc.

La policia no els va cridar, però els seguia per a saber on vivien. Aleshores van canviar de domicili i els van dur a Can Llorens, un argentí d'ascendència catalana i cunyat de Manuel Serra Moret -futur dirigent socialista català-. Macià i Gassol hi visqueren un mes. Els Tribunals seguien els recursos d'empara i no anaven de pressa. Macià tenia un nebot a l'Argentina, que vivia a sis hores en tren de la capital. Durant una temporada Macià visqué a casa d'aquest familiar.

Arribà un dia que Palacios digué, demà hi ha fallo del Tribunal i cal que Macià vingui a Buenos Aires. La decisió fou favorable a que es quedessin, però el fiscal va apel·lar i va ser revocada. Els del Comitè, al seu torn, apel·laren al Suprem, el qual va decidir a favor. Aleshores Macià i Gassol quedaren lliures i van fer actes de propaganda: amb argentins, amb espanyols republicans, sindicalistes catalans, bascos i gallecs. Viatjaren per Rosario, Córdoba, la Plata i Arrecife.

Van fer una assemblea per a tractar de la futura Constitució Provisional de la República Catalana, que seria aprovada a l'Havana, tot discutint els papers enviats des de la capital cubana. Anaren a Menzoza i d'allà passaren a Xile. Els deixaren entrar perquè anaven a Valparaiso per embarcar-se cap a Cuba.

Aquest és el relat breu i concís de Pere Seras. Per a més informació es pot consultar el setmanari: "Nació Catalana", editat pel Comitè Llibertat a Buenos Aires entre 1923 i 1930 (a la fundació Figueres), així com els llibres, "Macià, la seva actuació a l'estranger", en dos volums reeditats el 1978 en facsímil per Lletra Viva. I encara una altra obra que costa de trobar: Alfredo L. Palacios - Carlos M. Caminos, "Derecho de asilo (El caso Macià - Gassol)", publicat a Buenos Aires el 1928 pel Comitè Llibertat el 1932. Francesc Macià, President de la Generalitat republicana, va rebre com a hoste de Catalunya el seu amic i advocat, Alfredo L. Palacios.

Joan Creixell

* LA VENJANÇA DE LA HISTÒRIA *

Es, sens dubte, una de les grans sorpreses d'aquest insospitat final de segle. Durant dècades, persuadits o enlluernats pel doble discurs de l'"internacionalisme proletari" que venia de l'Est, i del "cosmopolitisme tecnocràtic" que gallejava a l'Oest, tots vàrem acabar per creure -amb entusiasme o amb resignació, això ja depenia- que, en efecte, el temps dels nacionalismes havia passat; que a Europa els sentiments de pertinença nacional es trobaven en irreversible declivi. El diagnòstic semblava un dogma en el cas de les petites nacions sense cobertura estatal -¿qui es recordava fa set o vuit anys de Letònia o de Croàcia, si no era en termes arqueològics?-, però era aplicat també a les polítiques dels Estats europeus, empesos els orientals per imperatius ideològics, i els occidentals per imperatius econòmics.

Tanmateix, i circumscrivint ara l'anàlisi a l'Europa de l'Est, la realitat era, ja aleshores, més complexa. En moments crítics per al sistema, o senzillament a la recerca d'una legitimació sempre deficitària, tots els règims del "socialisme real" manipularen i explotaren els sentiments d'identitat nacional, sabedors que no eren fibres mortes en la consciència dels seus súbdits: així ho va fer Stalin entre 1941 i 1945, glorificant Alexandre Nevski i la santa Rússia en lluita contra els teutons per fer front a l'agressió nazi; així ho va fer la RDA, que es vantava de no tenir res a veure amb l'ominós passat alemany, però celebrava a Luter, a Alexander Humboldt, a Bach, a Kant, i fins a Frederic el Gran i a Bismarck, mentre seguia amb tot rigor la tradició prussiana; així ho va fer Nicolae Ceausescu, emfasitzant la llatinitat de Romania per justificar el distanciament de Moscou i, després, la seva pròpia autocràcia nacional - comunista.

Amb aquestes significatives matisacions, però, és innegable que l'existència i la cohesió del "bloc socialista", del Bàltic als Balcans i de l'Elba als Urals, o a Vladivostok, descansava sobre el menysteniment de les identitats col·lectives prèvies (ètniques, culturals, religioses...) i la negació, o el falsejament, de la història. Només aquest doble menyspreu del passat, i una fe exagerada en la capacitat coactiva dels aparells estatals, expliquen la infinita arrogància amb què des de Moscou, per exemple, hom cregué haver fusionat un centenar de nacionalitats immensament heterogènies en el gresol d'un únic "patriotisme soviètic". Era la mateixa supèrbia que volgué fabricar "iugoslaus" a partir de la barreja de set o vuit pobles separats i enfrontats, des de feia cinc-cents anys, per les religions, les sobiraniaes polítiques, les estructures socials... i fins els alfabets. O que intentà convertir en "eslaus de tota la vida", àdhuc obligant-los a canviar de nom, els centenars de milers de búlgars d'origen turc i cultura islàmica. O que, contra totes les experiències viscudes i patides per deu generacions de polonesos, proclamà des del 1945 la "tradicional i protectora fraternitat" russo - soviètica envers Polònia. O que, per tal de convèncer als txecs i als eslovacs que vivien en el millor dels móns, qualificà llur endreçada democràcia dels anys 20 i 30 de "dictadura burgesa"...

I bé, podríem dir que, des del 1989, la història tant de temps ultratjada, violentada i escarnida ha pres venjança. Tan bon punt la coacció soviètica s'afeblí i els pobles est-europeus començaren a perdre la por, l'imponent edifici ideològic - polític del marxisme - leninisme i de les "democràcies populars" s'esfondrà irremissiblement, evidenciant així el seu caràcter artificios. I de les seves ruïnes ressorgiren amb força, àdhuc amb virulència, aquelles identitats prèvies despectivament negades durant més de quaranta anys, aquells trets de psicologia col·lectiva, aquells valors culturals o religiosos, aquelles actituds socials, aquelles tradicions polítiques que són el destil·lat de la història i que, simplificant, solem denominar identitats nacionals.

Així vàrem veure com els alemanys de l'est, desapareguda la justificació ideològica de la RDA, reassumien sense complexos llur nacionalitat històrica i es precipitaven a la reunificació amb els seus germans de l'Oest. I com Polònia en tenia prou amb un parell d'anys de llibertat per restablir els trets més característics de la seva vida pública en els darrers segles: nacionalisme, catolicisme, atomització parlamentària i crisis constitucionals. I com els Països Bàltics, amb prou feines alliberats del jou imperial roig, retornaven al doble cercle d'influència que els havia estat sempre propi: l'escandinau i el germànic. I com, sota la façana enderrocada de la Unió Soviètica, reapareixia la vella Rússia mística i sentimental, empobrida, però orgullosa, més propensa als liderats carismàtics que a les complexitats de la democràcia. I com els hongaresos s'afanyaven a recuperar els antics símbols i a vindicar els vells herois (els de les revolucions nacionals del 1848 i el 1956, per exemple) mentre miraven de refer l'eix Budapest-Viena com a pal de paller de la Mitteleuropa. I hem vist també els txecs mirant de reconstruir llur "república dels intel.lectuals" del període d'entreguerres i trobant en el dramaturg Vaclav Havel l'equivalent aproximat del filòsof Tomas G. Masaryk, i els eslovacs retornar a la tradició populista que els era pròpia. I hem vist, encara, extingir-se per ahistòrica la Federació Iugoslava, i a Sèrbia -a la vegada guerrera i victimista- intentant mantenir per la força militar l'hegemonia que la lliure voluntat dels pobles eslovè, croat i bosnià li refusava.

Aquesta poderosa emergència de les pulsions nacionalistes llargament sufocades, ¿és positiva per naturalesa? ¿constitueix una garantia de benestar i felicitat per als pobles que la viuen? És clar que no, com tampoc no significa la patologia, la malaltia, la pesta que alguns, demagògicament, denuncien. El canvi esdevingut a l'Europa de l'Est en aquests darrers cinc anys representa, senzillament, el retorn convuls, difícil, a vegades dolorós de mig continent a la normalitat històrica, a una normalitat que no té res d'ideal. lica, que està i estarà plena de tensions i de conflictes, però que és l'expressió lliure d'una realitat complexa. I, com a tal, serà sempre preferible a la falsa i grisa uniformitat, a la quietud casernària imposada per un redemptorisme ideològic.

Joan B. Culla i Clarà

Gent oblidada, sí, pero no del tot

Rodolf H. Matas, cirurgià nord-americà de família catalana. Va néixer l'any 1860 a Bonnet Carré, Lousiana. De jovenet, però, residí a Sant Feliu de Guixols, d'on eren els seus pares, i s'educà a Barcelona. Retornat a Amèrica, és doctorà a la Universitat de Tulane, a Nova Orleans. Més tard hi exercí de professor d'anatomia i la càtedra de cirurgia. Els seus estudis foren encaminats, principalment, a la solució dels problemes que planteja l'anestèsia lumbar i els mètodes protectors en el tractament dels aneurismes. Fruit de les seves experiències, presentà un nou procediment que és conegut com a operació Matas-Bickman. Aquest descobriment el convertí en un dels cirurgians de més prestigi de la medicina nord-americana. Tenia molts contactes amb col.legues barcelonins que estudiaren els seus mètodes. Rodolf Matas morí a a Nova Orleans el 1957.

Fou dit i escrit. I resti en la memòria

"Homes hi ha a la nostra terra que cerquen llur centre lluny de si, als quals llur desorientació els incapacita per a tota acció positiva. Aquests es despullen dels seus atributs d'home, per poder ésser com els altres volen que siguin. Porucs, amb l'esguard extraviat, sotgen els moviments i els judicis dels altres per emmotllar la seva actitud al gust de l'amo. Mai no consulten el seu interior que els diu que hem de lluitar amb els nostres instruments (els partits) i no amb els dels altres, que són precisament destinats a combatre'ns. És de miserables degenerats això d'evitar la topada passant-se a l'enemic, i és de justícia que aquest els tracti com esclaus menyspreables." Conferència de Serra i Moret (1910) en la tribuna del CADCI.

* * * *

"No volem que ens governin bé des de Madrid. Volem que deixin de governar-nos". Prat de la Riba.

* * * *

"El Jefe superior de Policia ha impuesto las siguientes sanciones: a Santiago Tobella Serra, quinientas pesetas por no guardar la debida compostura durante la interpretación del Himno Nacional" 17/8/1939

* * * *

Multa de 100 pts. a Martin Casadesús por presentar instancia con el sello en catalán. 17/8/1939

* * * *

Por negarse a saludar brazo en alto durante la interpretación del Himno Nacional en un teatro, han sido puestos a disposición de la autoridad competente Marcelino Riviera y Juan Carrier. 20/3/1940.

* * * *

"Denunciado a esta Jefatura el vecino de Barcelona Antonio Seres Plana por haber dado órdenes a la portera de la finca de su propiedad, núm. 329 de la Avenida del Generalísimo Franco, de esta capital, para que arrancara unos carteles de propaganda mural del Glorioso Movimiento Nacional, se ha acordado por el excelentísimo general Jefe de esta Región, previa la instrucción del oportuno expediente, imponer a tal mal patriota una multa de 20.000 pesetas". 28/5/1939.

* * * *

"El que presenciem durant les darreres generacions és la decadència de Castella arrossegant a la decadència i a la desintegració el seu Estat Espanyol, la seva Espanya. Aquesta és la darrera etapa."

"Els catalans no podem fer cap pla de futur si no partim del fet de la decadència i pròxima dissolució d'Espanya.

"La política que ací proposem de tallar amarres i de salvar-nos deixant que l'Estat català esdevingui un dels estats successors de l'Estat espanyol, no és una política extremista ni arrauxada. És una política de prudència inspirada en la reflexió i l'estudi"

Josep M. Batista i Roca

CATALUNYA, SEMPRE!

Tot just acabades les vacances d'estiu, cal que ens plantejem novament la trajectòria a seguir en el Curs Acadèmic 1993-94, per tal de dur nova saba i nou esperit a la gent del CAPÍTOL que s'ha mantingut fidel als principis que informen el nostre Estament; principis que, en la seva essència, van estar a punt d'ésser capgirats i trossejats pels traïdors i botiflers de sempre.

Catalunya, tostemps immersa en el cristianisme, ha sabut mantenir-se lleial als criteris ecumènics i ha donat la mà tothora a l'indefens i a l'abandonat. Un exemple preclar d'ecumenisme incipient el tenim amb Pere I -anomenat el Catòlic-, el qual deixa de banda la seva confessionalitat i acut a auxiliar els Comtes de Tolosa i la doctrina albigea, perquè va voler actuar més com a rei i amic que com a catòlic. Això li costà la vida, en una mort dramàtica a la batalla de Muret el 1213.

Catalunya, madura com a Nació, ha sabut despertar la consciència del poble i ha emplenat de neguits nacionalistes i democràtics el cor de tots aquells que han respost a la crida de la Pàtria. Són exemples de patriotes nacionalistes i intransigents Valentí Almirall, que convoca el primer Congrés Catalanista (1888) i redacta les "Bases de Manresa" (1892); Enric Prat de la Riba, que crea la "Mancomunitat de Catalunya" (1914); Francesc Macià, que proclama la República Catalana (1931), i Lluís Companys, que mor afusellat per Catalunya (15/10/1940).

Catalunya, submergida en un humanisme universal i avançat, ha sabut comunicar a l'home el sentit de l'amor, la llibertat i la fraternitat. N'és una mostra palpitant i universal Pau Casals, el qual, amb la música punyent del "Cant dels Ocells", va fer que l'amor, la pau i la bondat s'escampessin més enllà del pentagrama (Central Park, N.Y, juny de 1973).

Des de segles, i avui encara, els traïdors i els botiflers de sempre han maldat per vendre'ns, per enfonsar-nos, per fer-nos desaparèixer com a poble, com a ens, com a ètnia. Gràcies al nostre tarannà, el nostre caràcter, el nostre comportament i la nostra necessitat de respirar, d'existir, viure, ens hem mantingut arrelats a un esquema, a una idea transcendent i sublim. Gràcies a la nostra tenacitat de reeixir i de sobreviure, l'arbre sagrat nacional, El Pi de les Tres Branques, encara rebrota i fructifica.

Diu Benedetto Croce, "la història és la història de la llibertat, i la llibertat és l'ideal moral de la humanitat". Per això és el nostre ideal. Hem de procurar, doncs, que la nostra Història no esdevingui folklore malaltís o peça de museu, tal com els traïdors i els botiflers voldrien.

Si la Fe, la Pàtria i la Llibertat tornen a ésser trepitjades, no ens resta més que dir, tal com delen els antics Homes de Paratge, "Via Fora! Sant Jordi i Catalunya".

"Desde que España se empeñó en ser nación, confundiendo sus límites geográficos con la Península Ibérica, inició una era de decadencia que aun no ha terminado. No supo comprender España que su misión universal era quizá la de ser cabeza de naciones, y por ello perdió la Corona Española su imperio colonial"

J.A. de Aguirre
President del País Basc

* ELS GRAFFITIS SÓN UNA PLAGA *

Jo sóc dels que rotundament diuen que sí. Apareixen a les parets, als senyals de trànsit, al mobiliari urbà, o sigui als contenidors, a les cabines telefòniques, a les papereres, als monuments, jo diria que, menys al terra, i a vegades també, a tot arreu, i amb profusió digne de millor causa. Apareixen igualment als edificis públics i als edificis particulars, a les tanques o murs, aquests murs que sembla que sols aprofiten per això, per suportar graffitis o pintades. S'ha d'advertir que les pintades són molt diferents dels graffitis, encara que es barregin, i estan en decadència. Els graffitis, no; estan en auge. A qualsevol grup de gent que es trobi davant la pregunta del títol, que li facis la pregunta aquesta, contestarà afirmativament, com he fet jo, concretament si no són persones joves; si hi ha joves, és molt possible que es defensin els graffitis com un fenomen artístic. Val la pena afegir una reflexió al respecte. Es tracta d'una reflexió amb accent històric feta pel crític Corredor-Mateos. Corredor Mateos diu que al llenguatge quotidià, al dels mitjans de comunicació i al de la publicitat, s'afegeixen els de diferents argots, entre ells el de la joventut, que té com a eix el rock i el còmic, i que agafa una considerable extensió. Un dels ingredients d'aquesta extensió és el del graffiti, que pràcticament omple tota mena de superfícies. La importància del fenomen és evident, tant des del punt de vista social com, en ocasions, no massa freqüents, estàtic. Com tants altres fenòmens encara que no ho sembli, no es tracta d'un fenomen realment nou. Pompeia, per exemple, ofereix un dels molts testimonis del passat que ha arribat fins a nosaltres sota aquesta expressió. arriba a sorprendre que aquesta activitat agafés tanta intensitat com ho manifesten aquestes paraules escrites en una de les seves parets: "Em sorprèn, oh mur, que no estiguis ja en ruïnes sota el pes insuportable de tants escrits". El graffiti, avui, converteix cada ciutat en un llibre il·lustrat per moltes imatges i poca lletra. El fet que en conjunt, aquest llibre sigui de difícil lectura, és un fet congruent amb la falta de significat que té la nostra desencaixada i pol·lucionada societat.

Dubto molt que Rafael Olmos, Director de Serveis de Seguretat Ciutadana del Municipi d'El Prat, cregui que els graffitis són un art, doncs en la revista local editada pel seu Ajuntament, i en el treball periodístic d'on hem tret aquestes divagacions i explicacions, explica què es fa quan la policia local enganxa algú "fent ninots" pel carrer. Jo crec que més que "ninots" fan "gargots" algun d'ell d'un veritable analfabetisme, de ratllar per ratllar, perquè tenen a les mans un rotulador que els dona tant de gust com al babau de l'acudit un llapis, Rafael Olmos, sense voler entrar en la discussió sobre si és art o no el graffiti, assegura que el que resulta evident són les despeses que als ciutadans i a les institucions els costa la restauració d'innombrables façanes recobertes d'aquesta simbologia. També és evident que els senyals de trànsit perden, per efecte del seu cobriment de pintures diverses, la raó fonamental de la seva existència. Els contenidors així pintats no inciten a la neteja. La policia, llavors, té instruccions per a la detenció i identificació d'aquests que practiquen una infracció aixoplugant-se en una particular cultura: no s'atura en el simple procediment sancionador, sinó que intenta que la sanció no quedi reduïda a un càstig pecuniari que la majoria de cops paguen els pares, sinó que reconverteix aquesta sanció en una mena de reparació que beneficiï la comunitat. Temps ençà es parlava de la mateixa solució respecte a Barcelona.

Pel ciutadà resulta molt diferent l'empastifament, emprant els graffitis, dels edificis públics que dels particulars. Respecte als primers t'empipes; en quant als segons, et cabreges; si es tracta de la teva casa, et transformaries en un assassí. El carrer on tinc el meu estudi l'han pintat de dalt a baix. Setenta mil pessetes hem hagut de pagar cada veí. Davant de temptadores que han quedat les façanes, molts pensen que irritant fóra que deixessin la seva signatura aquests gamberros del graffiti. A tots se'ls escapa la mateixa exclamació. "Si n'agafó algun, el mato".

Francesc Candel

ECONOMIA CATALANA I CONSCIÈNCIA NACIONAL

Les relacions econòmiques entre Catalunya i l'estat espanyol han estat en el centre d'una llarga polèmica, els antecedents de la qual els trobaríem en les disputes dels proteccionistes catalans amb els lliurecanvistes residents a Madrid durant tot el segle XIX. La postura catalana ha coincidit en manifestar que Catalunya dóna a l'estat molt més del que en rep, i reclama lògicament un tracte més equilibrat.

Fins fa relativament pocs anys no es va poder quantificar aquest moviment econòmic: de Catalunya cap a l'administració central i d'aquesta cap a Catalunya. D'una part les aportacions dels catalans a les despeses i inversions de l'estat en forma d'impostos directes o indirectes i de l'altra la distribució de les inversions públiques cap a Catalunya. Són xifres que, fins i tot acceptades per les dues parts, permeten interpretacions diferents, sobretot pel que fa a la participació de Catalunya en les despeses que no són repartibles territorialment, com poden ser les de la mateixa administració central, les de l'exèrcit o les possibles pèrdues en empreses públiques.

Hi ha qui parla d'expoli i hi ha qui considera que el dèficit d'inversió pública a Catalunya és el preu de la solidaritat amb unes zones de l'estat més pobres. El tema no s'esgotarà mai, perquè cada any ens trobem amb un nou balanç, diferent de l'anterior. Em sembla una discussió absolutament necessària, que s'hauria de deixar en mans dels tècnics, perquè d'altra manera la polèmica entra en una fase en la qual els defensors de les dues posicions es desqualifiquen ells sols.

En els darrers anys, però, hi ha hagut una tendència a utilitzar l'argument econòmic i el de la discriminació catalana per part de l'estat com a un dels arguments fonamentals per a desenvolupar un sentiment i una consciència nacionals. I això ja no m'agrada tant.

Els qui considerem que Catalunya és la nostra comunitat nacional volem el millor per a tots els seus ciutadans. Hem de defensar els seus interessos fins allí on puguem, amb els drets que ens dóna una societat democràtica. Però em fa una certa angúnia pretendre que els catalans vulguin exercir de catalans amb l'atractiu d'un millor nivell de vida, si les relacions amb l'estat espanyol milloressin a favor nostre o simplement es trenquessin. Crec que seria un error fer campanyes per una major autonomia o per la independència dient que d'aquesta manera viuríem millor i guanyaríem més diners. Potser sí que viuríem millor, però també podria ser que no fos així.

Els anticatalanistes a l'estat espanyol utilitzen aquests arguments econòmics en sentit invers per a espantar-nos. Els catalans, diuen, viuen gràcies al mercat espanyol, i si aquest se'ns girés d'esquena ens trobaríem més pobres que abans. Aquesta posició és lamentable des de molts punts de vista i també falsa.

Dos punts m'interessa subratllar.

El primer és que el mercat català per excel·lència és i serà el mercat europeu en el seu conjunt, inclòs l'estat espanyol. Les relacions econòmiques privilegiades s'han acabat: siguin les de Catalunya amb la resta de l'estat, les de Finlàndia amb Rússia o les d'Escòcia amb Anglaterra. La geografia seguirà tenint importància, però només fins a cert punt. La nostra comunitat econòmica és la Comunitat Europea, tal com està o ampliada.

El segon és que la consciència nacional catalana expressa la voluntat d'una economia pròpia, però és molt més que una economia. El sentiment nacional no té res a veure amb la renda per càpita dels catalans, tot i que esperem que aquesta millori, com a conseqüència d'un autogovern. De fet, la història catalana i l'aparició de nous estats a Europa ens indica que les concessions polítiques acostumen a anar unides a una conjuntura econòmica de la crisi, de tal manera que l'inici del nou règim autònom o del nou estat va lligat a una etapa dura, de considerables sacrificis. Si la gent s'esperava miracles, aviat arribarà el moment de la desil·lusió.

Francesc Cabana i Vancells
21 de setembre de 1993

LA UNIVERSITAT CATALANA D'ESTIU HA FET

VINT-I-CINC ANYS (1968 - 1993)

Quan, a la Primavera del 1969, en Pere verdaguer ens ensenyà en una saleta de Edicions 62 -on jo llavors treballava- un petit programa que, amb el nom de "El Rosselló avui i demà", anunciava un curset d'estiu a la vila de Prada, la curiositat, barrejada amb un desig intens, em pessigollejà la ment; havia estat a la capital del Conflent pel juliol de 1961, amb motiu dels concerts Pau Casals. Encara hi vaig sentir el mestre, aleshores; i amb l'amiga Núria Dalmau vaig pujar per primer cop fins a Sant Martí del Canigó. Aquell contacte directe amb el bressol de les Terres Catalanes, aquella visió riallera i gemada de la vall de la Tet m'esponjaren l'esperit, però m'hi deixaren també una mica de recança: quan tornaria a conèixer de debò el Rosselló? (i em refereixo, és clar, a tot el conjunt de comarques catalanes que passaren al domini francès després del fatídic Tractat dels Pirineus, i les quals darrerament hom ha convingut de distingir amb el nom de Catalunya del Nord).

Vet aquí, doncs, que l'ocasió es presentava, i amb un petit grup d'amigues -entre elles, la Carme Garsaball- decidírem d'anar a passar aquella aventura -que això fou per a nosaltres- a la tot just naixent Universitat Catalana d'Estiu, de Prada. Fou com una finestra oberta al camp de la llibertat. Veníem d'una pàtria flagel·lada per la dictadura, i ens havíem acostumat a parlar en veu baixa, o més aviat a no parlar. Aquell grupet de joves que, procedents del GREC, i havien promogut la nova manifestació cultural i esperaven amb els braços oberts els "missatgers" de l'altre costat dels Pirineus, deien a crits -dins l'àmbit del Liceu Renouvier on ens havien acollit, és clar- una colla de veritats, i ens anaven omplint d'admiració, alhora que feien créixer dins nostre aquella flameta d'esperança que no s'havia apagat mai del tot. No paràvem: d'una lliçó a l'altra, d'un debat a un altre; d'un recital de la nova cançó a una ballada de sardanes; d'una visita al romànic o al barroc local, a una ascensió a la pica del Canigó. I a la nit, abans de cloure les parpelles, que ens pesaven de son, encara discutíem una bona estona sobre tot allò que havíem vist, sentit o après.

Més tard, a través dels anys i en els dies viscuts a les UCE consecutives, m'he adonat que aquell neguit tan constructiu i tan sa "feia forat" així mateix en les persones que per primer cop assistien als cursets. Naturalment, amb més o menys intensitat segons el tarannà de cadascú.

En aquells primers anys d'efervescència política, amb els debats liberals i les conferències o lliçons culturals i artístiques es barrejaren les propostes ideològiques i dels partits. L'UCE bullia, però només en aquell àmbit reduït, que acollia alumnes de totes les edats, de tots els oficis, amb formació cultural ben diversa, i on a poc a poc eren representats tots els Països Catalans, era possible una manifestació d'aquella mena. Tant entre el professorat com entre els alumnes hi hagué, és clar, persones especialment compromeses en el camp polític, (2) i els organitzadors que, acabada l'edició, restaven a la Catalunya del Nord, es trobaven sovint amb el greu problema d'haver de justificar, davant els representants locals del govern francès, determinades actituds no gaire plaents als poderosos de l'Hexàgon.

Amb el canvi polític de l'Estat espanyol, els "universitaris" de poca fe proclamaren que l'UCE feia aigües i en vaticinaren la desaparició, més o menys lenta. Sí que hi hagué uns anys de transició en què minvà l'assistència; així, l'any 1978 l'UCE no acollí sinó unes tres-centes persones (i n'havia arribat a acollir més de mil!).

Però les aigües tornaren a mare. A Prada ens hem anat trobant un any rera l'altre catalans de les diferents parts del domini lingüístic i dels quatre punts cardinals de les Terres Catalanes. Aquell mapa ideal dels Països Catalans, allà s'ha fet viu i representatiu. La Universitat Catalana d'Estiu no es converteix, per tant, en una necessitat ineludible?. La majoria del seus devots ho han cregut així, i per això, amb alguna crisi, amb més o menys dificultats, amb més o menys conflictes entre organitzadors, professors i alumnat, l'UCE ha anat acumulant edicions.

Les darreres etapes han semblat més pacfiques, més assenyades, més acadèmiques. S'havia dit que Prada era un desgavell i que hi havia massa tabalots; i ara, ves per on, hi sura una certa nostàlgia perquè la gent ja no protesta com abans i critica poc. I és que l'UCE ha fet vint-i-cinc anys, i de segur que ja no pot ser tan juganera. Però alumnes d'edats molt diverses, catalanoparlants o no, (3) continuen assistint a les aules, als tallers, a les conferències, als debats, als espectacles, a les excursions ... I ningú no els demana, per a això, cap títol ni cap etiqueta. Què més voleu, en un món tan uniformat com el nostre?. La Universitat Catalana d'Estiu, de Prada és -com fou proclamada amb justícia aquest agost darrer- la primera Universitat lliure dels Països Catalans. Tant de bo que ho sigui per molts anys, i que pugui servir d'exemple.

Roser Latorre i Gaia
(setembre de 1993)

Notes: (1) - Els fets de maig de 1968 van fer néixer, amb l'aparició del Grup Cultural de la Joventut Catalana (GCJC) i gràcies al suport del Grup Rossellonès d'Estudis Catalans (GREC), les Diades de Cultura Catalana a Prada per l'agost d'aquell mateix any. D'aquestes diades nasqué, l'any següent, la Universitat Catalana d'Estiu, inspirada en l'experiència de les "universitats" lliures i contestatàries sorgides d'aquell maig.

(2) - S'hi reuní l'Assemblea de Catalunya (organisme unitari de l'oposició franquista).

(3) - Al curs d'Iniciació a la Llengua, que comprèn tres nivells, al llarg d'aquests anys hi han assistit alumnes procedents d'Alemanya, d'Algèria, d'Anglaterra, de Califòrnia, de Dinamarca, de l'Equador, d'Escòcia, de les Filipines, de França, del Japó, de Madagascar, de Noruega, dels Països Baixos, de la Península, de Suècia, de Txecoslovàquia, de l'Uruguai... i fins d'Indonèsia!

* * * *

És important que cada simpatitzant del CADCI faci el petit esforç d'associar-s'hi

* * * *

En efectuar les vostres compres recordeu els nostres anunciants.

L'ESQUIROLATGE DE MANLLEU A UN BAN D'OLOT

Quan fou convocada la Vaga General del 14 de desembre de 1988, les Corts Generals varen celebrar respectivament plenaris, tant al Senat com al Congrés de Diputats de Madrid.

Aquell dia diversos grups de persones que passaven pel carrer em varen escriuïssar dient-me esquiol, quan jo anava a dinar, aprofitant el recés del plenari senatorial. Això em va confirmar que els espanyols, en general, ignoren els mots d'origen català, doncs en inquirir el significat de la paraula "esquiol" a molts senadors espanyols, cap d'ells va saber vincular l'origen català.

Per demostrar aquest origen etimològic vaig haver de recórrer a la mitologia lingüístico - patriòtica, que mitjançant la tradició oral ens ha fornït la història dels obrers teixidors de l'Esquiol (avui santa Maria de Corcó), els quals, durant la vaga general convocada el 1855 per demanar el dret d'associació, tot i governar els progressistes, varen substituir els vaguïstes de Manlleu, amb la qual cosa varen trencar aquella vaga, que era la segona vaga general convocada a Catalunya.

Més endavant, en estudiar els conflictes laborals a les comarques gironïnes, vaig investigar diverses fonts per classificar les vagues convocades, els aldarulls, els rebomboris i altres avalots de caire social que s'han esdevingut per aquests indrets. Per això he anat a la recerca de tota mena de documents i notícies per poder confegir la topografia de les vagues.

Heus ací, que en aquesta tasca vaig trobar a l'Arxiu Històric Comarcal d'Olot un Ban signat en aquella capital de la Garrotxa, en data 26 de febrer de 1857, moment en què ja tornaven a governar els moderats de Narváez, pel qual el batlle Jaume Calvó, i el comandant militar Ciriaco Sos, ordenen que no s'insulti a cap obrer "con el dicho de esquiol".

El primer que va divulgar aquest ban fou l'olotí Gil Vidal en el seu estimat llibre "l'Evolució Social a Olot" editat el 1937. Però Vidal no remarca l'aspecte lingüístico del tema ni hi fa una valoració històrica del mot "esquiol", simplement hi fa referència com a símptoma d'un malestar social que pressuposa. D'altra banda Vidal, en fer citació del ban a l'apèndix del llibre, el situa a l'any 1856, quan en realitat l'original trobat a l'Arxiu Històric comarcal d'Olot està signat el 1857.

El ban és molt clar i contundent, atès que l'obrer que pronunciava la paraula "esquiol", quedava automàticament sota la jurisdicció militar, i jutjat sota les normes que havia dictat el Capità General Zapatero. Aquest Ban castigava els obrers que subvertien l'ordre públic, des de la pena capital, "*pasándolo por las armas en término de tres horas*", fins a que els pertorbadors de l'ordre serien "*destinados al ejército de ultramar*". Pronunciar la paraula "esquiol", tal com diu el ban olotí, es considerava com a "*perturbador del orden público*".

Heus ací el text sencer de la part dispositiva del Ban d'Olot.

"Cualquier operario que insulte a otro directa o indirectamente con el dicho de "esquiol", o por cualquier otro medio, ya hallándose en la fábrica, ya fuera de ella, i dirija expresiones que puedan ofender al honrado jornalero, será entregado

inmediatamente, como perturbador del orden público, a disposición de la Comisión militar, para que le juzgue con arreglo al art. 1º del Bando del Excmo. Señor Capitán Gral. de este Principado, fecha 4 de julio de 1856, que se halla vigente en todas sus partes". (1)

Segons el meu criteri, i pel que jo conec, em sembla que es podria afirmar que aquest Ban d'Olot, és el primer document on la paraula "esquirol" apareix en el sentit laboral de trenca-vagues.

És indiscutible, d'ençà d'aquest ban, que el mot "esquirol" era insultant o mensypreatiu, si s'aplicava a un obrer que no volia ser solidari amb els vaguistes, o que no es volia inscriure en una societat obrera, i aquest concepte havia de ser absolutament general, atès que ho confirma la pena que la jurisdicció popular aplicava a tots els que gosessin pronunciar-lo.

Si "esquirol" era un insult, ara només caldria esbrinar si efectivament el mot, en un moment en que no hi havien gaires mitjans de comunicació, podia haver-se traslladat des de Manlleu fins a Olot pràcticament en vint mesos, o sigui del juliol de 1855, al febrer de 1857.

La comunicació entre Manlleu i Olot era factible pel Coll de Bracons, i de fet des del 1842 havien existit intenses relacions "sindicals" entre la comarca de Vic - Manlleu i la d'Olot.

A Manlleu el 1841 funcionaven societats obreres de teixidors i filadors. A Olot, el 1842, també les societats obreres de teixidors, faixaires, pellaies i mitgers varen constituir l'Associació de Protecció Mútua. Atès que Joan Munts, el líder sindicalista barceloní, va sojornar a Olot des del juny de 1842, hi va haver molta relació entre les societats obreres de Vic, Manlleu i Olot. (2) Això explicaria plausiblement la facilitat de transmissió dels conceptes sindicals entre els obrers de la conca del Ter i els d'Olot.

El diccionari de Pere Labèrnia (1864) no recull aquesta accepció d'esquirol, i en canvi el Diccionari Aguiló (1918) l'admet com a "treballador que substitueix a un altre que fa vaga", o també a "treballador no associat". En canvi Corominas no accepta la gènesi de l'esquirol com a "trenca-vagues" estimant-lo com "una llegenda etimològica creada a posteriori".

De fet, doncs, l'aportació d'aquest ban d'Olot del 1857, del qual podem dir que és el primer paper on "esquirol" és citat com a insult, i acceptat oficialment com a mot hostil, podria ser un antecedent prou eficaç i vàlid per anar consolidant el mite etimològic de que l'esquirolatge va rebre la seva definició laboral a Manlleu.

Francesc Ferrer i Gironès
Girona, Estiu 1993

Notes: (1) - Arxiu Històric Comarcal d'Olot, Fons Municipal

(2) - Josep M. Ollé Romeu "El moviment Obrer a Catalunya 1840 - 43 Edicions Nova Terra /Barcelona 1973 pag. 297 a 365.

Ara fa 90 anys que naixia el CADCI i també

El 16 d'octubre sorgeixen els Estudis Universitaris catalans, rebutjats per la universitat oficial, que no vol acceptar el català com a llengua de comunicació científica.

Deixa de publicar-se la revista Pèl i Ploma (1893-1903)

Neix Alexandre Deulofeu, l'home que assegura, amb documents i estudis, que l'Estat espanyol quedarà totalment desintegrat l'any 2029.

Continua la inútil guerra al Marroc.

Manuel Utor (el musclaire) debuta al Liceu amb l'òpera "l'Africana". La seva veu ho salva tot, però el seu desconeixement de l'art escènic es desconcertant.

Neix l'escriptor Vicenç Riera i Llorca

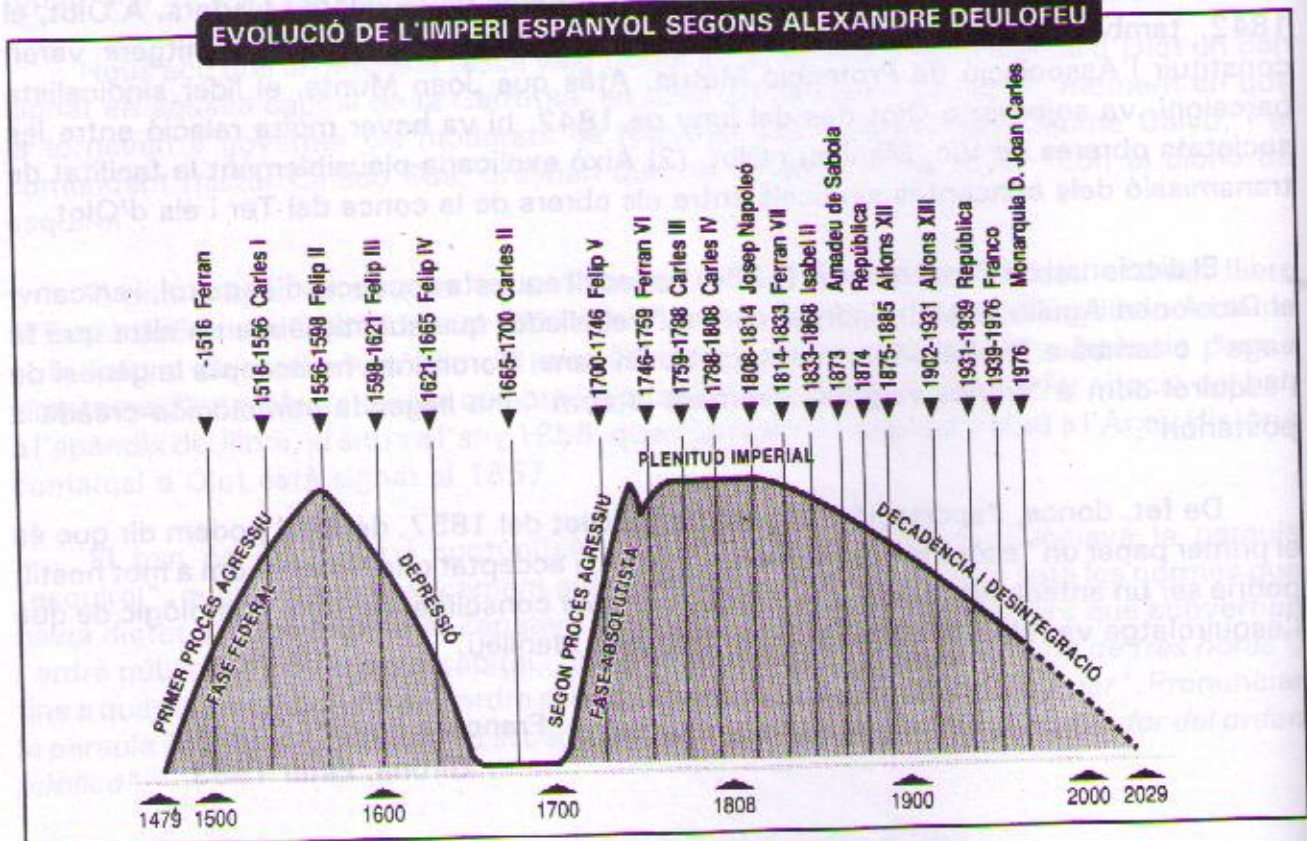
Neix Cándido Portinari, autor del mural de l'ONU a N.Y. titulat "La Guerra i la Pau".

A La revista Pèl i Ploma del mes de gener, l'Apel.les Mestres explica la darrera entrevista que va tenir amb Jacint Verdaguer, mort feia pocs mesos.

Mor a Olot Marià Vayreda.

En Josep Batlle i Ordóñez, nascut a Montevideo, però d'origen català, esdevé President de la República de l'Uruguai, i tot seguit suprimeix la pena de mort i les "festes" de toros i galls.

EVOLUCIÓ DE L'IMPERI ESPANYOL SEGONS ALEXANDRE DEULOFEU

És important que cada simpatitzant del CADCI faci el petit esforç d'associar-s'hi

En efectuar les vostres compres recordeu els nostres anunciants

EUROPA

Les Llengües a les Institucions de la Comunitat Europea

Hom constata que a la Comunitat Europea només 10 llengües (de les 11 que són llengua oficial a la totalitat del territori d'un estat membre) tenen el rang de llengua oficial de la Comunitat.

També hom constata que 9 de les 10 llengües oficials de la Comunitat tenen el rang de llengua de treball, constituent-ne el gaèlic l'excepció.

Penso que aquest procediment introdueix una desigualtat en els drets lingüístics dels ciutadans europeus i els diputats europeus que els representen. Per exemple, una llengua com el català, cooficial a gairebé la totalitat del seu domini d'utilització i el nombre de parlants de la qual ultrapassa àmpliament el nombre de parlants del danès, no és ni llengua oficial ni llengua de treball de la Comunitat. A més, malgrat aquesta desigualtat, el procediment lingüístic emprat a les institucions europees ha esdevingut molt feixuc i d'un cost molt elevat. Qualsevol text ha d'ésser traduït 8 vegades, i a la traducció simultània en el decurs de les reunions s'han de cobrir $9 \times 8 = 72$ tipus d'interpretació.

El cost total, previst per a l'any 1993, de les traduccions, interpretacions i despeses relatives ateny, només al Parlament Europeu, un total de 196 milions d'ecus (uns trenta mil milions de pessetes).

Per tant, si es mantingués el criteri del sistema actual, amb l'ampliació prevista de la Comunitat augmentaria enormement la complicació i la despesa. L'entrada dels 4 estats que negocien actualment llur adhesió (Àustria, Noruega, Suècia i Finlàndia) faria passar el nombre de traduccions de 8 a 11 i els tipus d'interpretacions de 72 a $12 \times 11 = 132$.

La incorporació posterior a la Comunitat dels països signataris de l'acord de Visegrad (Polònia, Hongria, Txèquia i Eslovàquia) faria arribar les traduccions a 15 i els tipus d'interpretació, a $16 \times 15 = 240$.

Penso que esdevé necessari tenir en compte un sistema diferent, més adient, més simple, menys car i més just.

Al meu entendre, penso però, que aquest sistema no pot pas consistir en la utilització com a llengua de treball d'una sola llengua (l'anglès, com alguns proposen), ja que això seria menystenir el respecte a la diversitat cultural i lingüística que el Tractat de la Unió exigeix. Considero més adient que, atesa la propera ampliació de la Comunitat, s'hi introdueixi un procediment lingüístic inspirat en el sistema en vigor a les Nacions Unides, és a dir:

- 1r. Que totes les llengües autòctones parlades als estats membres de la Comunitat puguin ésser emprades pels ciutadans europeus per a adreçar-se a la Comunitat i pels diputats europeus, per a expressar-se en llurs reunions.
- 2n. Que la traducció dels documents de treball i la traducció simultània a partir d'aquestes llengües en el decurs de les reunions del Parlament Europeu es faci únicament en un petit nombre de llengües de treball, escollides segons un criteri objectiu.
- 3r. Que hom adopti com a úniques llengües de treball aquelles parlades, a l'interior de la Comunitat Europea, per 50 milions o més de parlants (per exemple, avui per avui, les llengües més parlades a l'interior de la CE són l'alemany, l'anglès i el francès).

Conclusió: Reduint les llengües de treball de la CE s'abaratirien molt els costos de traducció i interpretació i totes les llengües oficials i cooficials parlades als Estats membres de la Comunitat podrien ésser emprades pels eurodiputats en les seves reunions al Parlament Europeu i pels ciutadans europeus per adreçar-se a la Comunitat. D'aquesta manera, els eurodiputats catalans podrien utilitzar l'idioma català, si volguessin, ja que aquest passaria a ser llengua d'ús a la CE.

Jordi Pou i Vidal
Vice-president del Buró Internacional
per a la defensa de les llengües i cultures.

UN GUIA PER NO PERDRE'S A LA BORGONYA

Si, com va escriure Grunnar Wechsel a principis de segle, l'estat major de l'exèrcit cultural el formen els poetes i el paper de l'artilleria pesada li correspon als erudits, em sembla indiscutible que en aquests moments tenim a Catalunya un parell de canoners de primeríssima magnitud: Joan Perucho i Néstor Luján. Amb el valor afegit que, a diferència de la imatge típica de l'intel.lectual profund que es refugia en els murs de la seva biblioteca i d'allí no hi ha qui el tregui, tant Perucho com Luján són hostes habituals de les planes de la premsa i de les llistes de novetats editorials.

A part d'aquestes característiques comunes i de la seva torrencial bibliografia, un altre element d'unió entre ambdós artillers/erudits és la seva afició pels plaers efímers de l'existència, una afició que, per cert, apareix força sovint en les seves obres. No cal anar gaire lluny: Joan Perucho, per exemple, ha publicat fa uns mesos a Destino "*La gessa contra el cel*", un llibre que aplega les seves impressions de viatger pels racons més insospitats i exòtics del planeta, i Edicions La Campana ha publicat "*Les Tres Glorioses*", la novel.la amb què Néstor Luján va guanyar el premi Pere Quart d'humor i sàtira de 1992.

"Les Tres Glorioses" és el nom amb què es coneixen popularment les tres jornades que tanquen la Fira Gastronòmica que cada any se celebra a Dijon, la capital de la Borgonya. Organitzada per la Confraria de Cavallers Tastavins, la festa arriba al seu punt àlgid durant els tres sopars que se celebren al Clos de Vougeot el primer dia, als Hospicis de Beaune el segon i a la població de Mersault el dia de la cloenda de la Fira.

Per primera vegada en tota la seva obra novel.lística, ambientada sempre en el passat i en fets històrics, Néstor Luján situa l'acció del llibre en l'època contemporània. Més concretament en l'any 1961 -l'any de la Bahia de Cochinos i de la retirada de Kubala, com el mateix autor ens recorda en la introducció- i estructura el seu treball al voltant del viatge a bord d'un Dauphine que dos joves barcelonins amants de la bona vida fan a la Borgonya per assistir a les esmentades festes gastronòmiques. La seva estada en els santuaris on es veneren els millors vins del món -amb més d'un tret autobiogràfic, pel que el mateix Luján ha declarat en algun diari- reportarà als dos protagonistes, a més a més dels plaers del paladar, el contacte amb l'amor i un canvi radical en la trajectòria de les seves vides.

No cal dir que, tractant-se d'un llibre sortit de la ploma de Néstor Luján i amb l'argument que acabo de resumir, el lector que s'acosta a "*Les Tres Glorioses*" té garantit no sols un recorregut exhaustivament documentat dels plaers de la bona taula i del bon vi de la regió borgonyesa sinó un passeig ple d'amenitat i de saviesa per l'art i la cultura dels darrers quatre segles a França.

Però si deixem de banda aquest aspecte i analitzem "Les Tres Glorioses" com el que, en principi sembla que és -vull dir com una novel·la i, a més a més, guanyadora d'un certamen literari dedicada a l'humor i la sàtira-, la impressió que se'n desprèn no pot ser, ni de bon tros, tant positiva. Dit breument, la trama argumental de "Les Tres Glorioses" no funciona de cap manera i fa aigües pels quatre costats, sobretot en els nombrosos diàlegs dels protagonistes, que semblen més tirallongues alternades d'articles d'enciclopèdia o competicions de cites cèlebres que converses entre persones normals que estan fent un viatge de plaer.

Aquesta impressió pessimista s'accentua encara més a causa del llenguatge adoptat per Luján. Un llenguatge encarcerat, carregat d'adjectius no sempre triats amb prou fortuna (a la pàgina 194, per exemple, es defineix el mobiliari de Lluís XIII com a "rancuniós"), i amb formes i accepcions que semblen seleccionades expressament entre les més complicades del diccionari.

Així, per exemple, es parla de "gropa gronxoladora" per descriure el cul bellugadís d'una senyora, o es filosofa sobre si el caràcter dels camioners francesos a partir de la seva dieta alimentària definit-los com "... purs fartaners si endrapen aquestes gasòfies. No és estrany que siguin tant bròfecs i grollers a la carretera".

Evidentment Néstor Luján té tot el dret a escollir el registre de llenguatge que consideri que s'adapta millor a la seva obra, i no seré jo qui negui aquesta evidència. Això no treu ni un bri, però, a la molesta sensació d'inseguretat de l'autor amb la seva eina de treball que s'experimenta davant d'aquest llibre, en el que de vegades sembla que Luján defugui deliberadament d'emprar les paraules més planeres, potser perquè, en ser similars al castellà, li fan mala espina. És el cas dels nombrosos "solemnials" i "àdhucs" que circulen pel relat, o d'expressions com "viatge d'afers", per no fer més llarg aquest catàleg de despropòsits. Si a això hi afegim algunes incorreccions gramaticals poc perdonables -una pila de "hi han" i "hi havien" -i unes quantes errades tipogràfiques, haurem de concloure que potser hauria estat més encertat concebre de bon començament aquest llibre no pas com una novel·la sinó com una guia turística-periodística de la cultura francesa dels tres últims segles i dels bons oficis gastronòmics de la Borgonya. La guia impecable que tots esperariem de l'esperit refinat, del talent i de l'erudició habituals en Néstor Luján.

Dissortadament no ha estat del tot així i el que, al capdavant, ha arribat als lectors és un híbrid malgirbat entre novel·la fallida i guia incompleta que no se salva ni pel recurs a l'humor i a la sàtira que el premi Pere Quart exigia en les seves bases. Un servidor, almenys, no li ha sabut trobar la gràcia per enlloc.

Joan Josep Isern

MIGRACIONS A CATALUNYA

N'hi ha que diuen que Catalunya ha estat un país de pas. No és així, precisament: Es tracta d'un país que ha rebut i ha retingut població immigrada. És d'acord amb aquesta realitat que cal referir-se als processos migratoris relacionats amb el nostre país. Ens hi referirem pel que fa a les darreries del segle XIX i fins als anys 80 d'aquest segle.

S'ha de considerar la problemàtica social que impliquen els processos migratoris amb base a col·lectivitats i no a individualitats. En tot cas les motivacions són de caràcter econòmic o bé originades per situacions socio-polítiques d'una gran duresa. Ambdues motivacions poden haver actuat ensems, i en el cas de Catalunya el binomi fou evident.

L'afany del govern espanyol de mantenir la seva actuació colonialista a les Illes americanes de Cuba i Puerto Rico i a les asiàtiques de Filipines, comportà a l'any 1898, perdudes les esmentades colònies, que Espanya restés empobrida i desmoralitzada i l'economia catalana desballestada.

Catalunya, per refer-se, treballà amb decisió, i entre els anys 1900 i 1910 estigué en condicions de rebre nombrosos treballadors aragonesos i valencians, o sigui de terres que havien format part de la confederació catalano-aragonesa en altres temps.

Entre 1910 i 1920, el corrent migratori s'incrementà fins al punt que el 1920, els residents a Catalunya nascuts a altres terres, integraven el 14% de la població. Els que la formaven s'adaptaren en tots conceptes a la vida del país i, a semblança del proleteriat català, prengueren part activa en les lluites socials, ja que sovint les condicions laborals eren francament injustes.

Econòmicament i social, els anys 20 foren difícils i conflictius. Molts dels empresaris catalans que durant els anys anteriors, gràcies a la guerra internacional de 1914-1918, havien obtingut grans guanys, mancats com estaven d'un saber empresarial correcte i efectiu com era, per exemple, l'oportuna renovació de la maquinària, feren fallida; i foren els obrers qui en pagaren les conseqüències.

Com a pal·liatiu de la situació s'emprerengueren obres d'infraestructura que proporcionaren llocs de treball. Fou en aquests anys que es començaren a construir els metros de Barcelona. Es transformà la muntanya de Montjuïc, amb vista a l'Exposició de 1929. S'intensificaren els treballs a les mines de sals potàssiques de la Conca del Llobregat; a l'ensems que s'incrementava la producció local de ciment aprofitant roques calcàries i l'explotació dels jaciments carbonífers. Aquesta i altres activitats originaren l'atracció de mà d'obra forana.

La dictadura espanyola de Primo de Rivera (1923-1930) afavorí aquesta immigració permetent que els immigrants percebessin sous per sota dels normals; i si bé aquests sous eren notòriament més alts que els que poden obtenir als llocs d'origen, és evident que es cometia una injustícia social. També es permeté que es formessin barriades sense un pla previ i funcional, i que sorgissin aglomeracions d'habitaclles no habitables que reberen el nom de *barracòpolis*. A l'any 1930, el 37,14% de la població de la població de Catalunya estava formada per immigrants; bona part d'ells murcians.

El final de la guerra civil comportà que molts milers de catalans -obers, tècnics, científics, artistes, literats, professionals de tota mena... - haguessin de refugiar-se a terres de l'Estat francès, per distribuir-se més tard per tot el món. Entre 1930 i 1940, la població catalana només s'incrementà en el 3,6%, un increment molt per sota del normal creixement vegetatiu. S'ha de considerar que entre 1936 i 1939 la mortalitat fou molt per sobre de la normal, i els exiliats en 1939 foren moltes desenes de milers. Durant l'any 1940 i posterior el nombre de catalans afusellats fou molt elevat, i n'és testimoni el fossar de la Pedrera de Muntjuïc.

Entre 1940 i 1950 la població cresqué en un 11%; en tres quartes parts motivat per una immigració que arribà a Catalunya en cerca de treball; treball que a les terres d'Espanya era impossible de trobar. Molts d'aquests nous arribats es residenciaren a Barcelona i localitats veïnes; sovint ocupant habitacles que hagueren d'abandonar els exiliats i els "depurats". Entre 1951 i 1960 el corrent migratori s'intensificà, fent que la població de Catalunya s'incrementés un 20,3%.

El darrer corrent migratori que s'ha esmentat fou promogut per la dictadura espanyola i franquista per tal de descatalanitzar el Principat. A fi d'allotjar gran part de la població sobrevinguda és construïren a mant indrets del país barrriades deshumanitzades, amb notoris defectes estructurals i serveis del tot deficientes. Fou, això sí, un negoci sucós i immoral de més d'una empresa constructora.

Mai no es propicià, per part de les autoritats del moment, una actuació que aproximés la població immigrada a les realitats humanes pròpies de Catalunya, que haurien d'ésser les dels seus descendents. Amb aquesta manera de procedir es cometé un crim social.

Entre 1961 i 1970 el procés migratori prosseguí amb força, i la població de Catalunya s'incrementà en un 30,56%; en part degut a l'elevat índex de natalitat de la gent jove que arribava. Aquests corrents immigratoris aportaren llur esforç a l'economia catalana, després de deixar rera seu la lamentable i sovint tràgica situació socio-econòmica que patia la població treballadora a gran part de les terres espanyoles. Molts dels adults arribats eren analfabets i amb una formació professional quasi sempre elemental.. Tot ells, però, s'instal.laren a Catalunya amb el doble afany que llurs fills poguessin pervenir a una situació més positiva, tant en l'aspecte econòmic com en el cultural. Durant el quinqueni de 1970 al 1975 el corrent migratori disminuí considerablement. El 1975 el dictador desapareix físicament, però deixa imposicions i procediments anti-catalans que encara es noten.

A l'entrada de la dècada dels 80, es registraren saldos migratoris negatius; en part degut a que nombrosos jubilats retornaren a llurs terres per obtenir, i amb raó, més rendiment de les jubilacions. L'any 1975, el 61,9% de la població catalana ho era de naixement. En 1981, l'increment vegetatiu de la població a Catalunya fou del 92,5%, mentre que el migratori fou únicament del 7,6%.

Des de 1978, s'ha fet palès que les Institucions Catalanes no s'han preocupat de facilitar l'apropament de la població immigrada a la manera de ser i de comportar-se de la població pròpia de Catalunya. Sembla com si hi hagués manca de sensibilitat social i nacional. Es tracta d'una actuació que és de justícia desenvolupar per tal de facilitar la bona entesa entre tots els residents del país. El temps transcorregut, molt més que una política d'acostament justa i d'altura, que no s'ha produït, ha fet possible la progressiva incorporació al país de la societat genuïnament catalana dels descendents del immigrants.

L'adaptació a la vida catalana es deurà, molt més que a les institucions, a l'actitud de la majoria dels immigrants i a les noves generacions d'actòctons; i aquesta adaptació es farà malgrat la tangible indiferència o despreocupació dels qui, d'acord amb les diverses maneres d'actuar durant les quatre dècades, es trobaran immersits en una societat intensament mediatitzada per una dictadura forana i socialment insensible.

El futur de Catalunya dins la Comunitat Europea serà tant més viable i efectiu com més sensible sigui la població del Principat respecte de la realitat nacional catalana i el necessari esperit progressista i de confraternització humana.

Marc Aureli Vila

Es important que cada simpatizant del CADCI faci el petit esforç d'associar-s'hi

* * * * *

En efectuar les vostres compres recordeu els nostres anunciants

Josep M. Roig i Pedrós

Com hem deixat dit, el passat 4 de setembre ens va deixar el nostre secretari en Josep M. Roig i Pedrós (epd). Es pot dir d'ell que tota la vida estigué implicat en la trajectòria del CENTRE i, sobretot, en els darrers anys en la lluita per la recuperació del nostre patrimoni. Persona plana, d'un natural optimisme, no entenia com l'Entitat més emblemàtica de Catalunya, que havia estat recuperada després de la clausura imposada pel primer dictador militar Primo de Rivera i després del sotrac del 6 d'octubre, ara, en plena i consolidada democràcia, ensopegués amb tants entrebancs per a reemprendre les seves activitats.

Atent sempre a qualsevol batec del país, ens plau publicar una carta, que dirigí al diari AVUI, però que no veié publicada. Deia:

"Acabo de llegir a l'Avui del dia 17 d'abril (1993) un escrit del Sr. Jordi Garriga en el que ens informa que el Tribunal Suprem ha desestimat el recurs contenciós administratiu contra el decret expropiatori de l'edifici de la Mútua Escolar Blanquerna. Dic acabo perquè per raons de salut he hagut de rebaixar el ritme de les meves activitats.

Per afinitat amb el nostre cas, com a catalans i com a maltractats pels de sempre, i per haver també tingut, el CADCI, activitats d'ensenyança mercantil i d'idiomes, volem manifestar-vos la nostra solidaritat.

Nosaltres, els associats del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, estem patint un cas semblant. En data del 10/9/91 la nostra demanda reclamant l'edifici de la Rambla de Santa Mònica va ser desestimada. De moment hem presentat un recurs d'apel·lació.

Que ens diguin per decret que estem "extintos" és com si enlloc d'afusellar tanta gent un per un, haguessin afusellat l'entitat.

L'edifici en qüestió va ser ocupat i decomissat per l'exèrcit espanyol a les ordres del darrer dictador militar el gener de 1939.

Aquest edifici, que encara avui l'Estat considera de la seva propietat, l'ha cedit en ús a la sindical UGT, sense esperar la resolució judicial pendent.

El nostre immoble és propietat dels associats; pagat per ells, i inscrit al registre de la propietat des de l'any 1913. Sembla que aquesta legalitat tan evident no serveix de res dins d'aquesta democràcia que gaudim i patim.

Tant de bo que als alts magistrats que han d'examinar de nou el nostre cas els animi més l'esperit del sentit comú; la justícia i no les imposicions arbitràries".

Josep M/ Roig i Pedrós
Secretari del CADCI

L'ANY INTERNACIONAL DE LA GENT GRAN

Ara ja s'acaba, i han estat moltes les iniciatives ciutadanes i institucionals que han organitzat d'una manera especial activitats i trobades dirigides a les persones grans i a la seva relació amb altra gent de totes les edats.

El camí del temps que han recorregut els grans, amb totes les experiències que han viscut, totes les persones, les situacions i les contrades que han conegut, els dona uns valors que, si bé no són exclusius d'ells mateixos, sí que en ells tenen uns matisos diferents dels infants, dels joves i de la gent no tan gran, que s'han anat pintant al llarg dels anys per cada circumstància, per cada experiència, per cada vivència.

Donem una ràpida repassada a alguns d'aquests valors:

1. El saber. Saben coses de la vida, moltes, que han après vivint; valoren el saber i volen que els joves tinguin l'oportunitat d'aprendre allò que ells saben i el que, per diverses circumstàncies, ells no han pogut aprendre. Perquè coneixen la importància que la formació humana i professional tenen en la vida d'una persona.

2. La comprensió. En el sentit literal de la paraula: prendre a dins d'un mateix. Però per tenir aquest valor, cal haver estat molt dura per a ells mateixos i per als que els envolten. La comprensió és un dels millors valors de la gent gran i la capacitat de comprendre, de donar consells n'és la conseqüència més valorada.

3. L'estimació. Envers un mateix, envers els altres i també l'estimació d'allò que es comprèn, encara que no es conegui, que no s'entengui. Esperar, només una mica, ser comprès i estimat en la mateixa mesura.

4. La voluntat. Voler fer les coses ben fetes, amb tot el bagatge acumulat i elaborat al llarg dels anys, amb unes qualitats específiques de cadascú, quant al ritme, la dedicació, la perfecció, que no es poden donar encara en els joves.

5. El disfrutar. D'allò que s'han guanyat, amb les dificultats que hagi comportat i amb la molta o la poca cosa que se'ls dona, amb un somriure i amb calma.

6. La vivència del temps. És, potser, la culminació de la capacitat de disfrutar, de fer donar la volta al temps, amb la memòria, el record i el fet de viure, reviuir i fer viure el que ja ha passat i segueix tenint un valor ara.

7. La comunicació. A través del llenguatge, dels gestos, de la mirada. Una comunicació precisa i rica en matisos, que encanta d'una manera especial als infants, en descobrir que els avis un dia van ser també nens i que saben moltes coses i les saben explicar.

8. La confiança. En si mateixos, en les seves maneres de fer i d'estar, i també confiança en els altres, amb un acord tàcit de tracte i d'actuació.

Actualment, en una societat en la qual la vida s'allarga i la gent gran és més nombrosa que mai, és important que siguem conscients que aquests valors poden tenir molta més riquesa si se saben combinar i aprofitar bé, els de la gent gran amb els joves i els infants.

Aquest any, més que cap altre, han estat moltes les iniciatives encaminades a posar en comú la saviesa, la comprensió, l'estimació, la voluntat, el goig, l'experiència i la confiança de grans i joves, de grans i infants, per mostrar-se mútuament els uns als altres com és d'interessant la relació i quantes bondats aporta a uns i altres.

No ha de ser, però, cosa només d'un any. L'Any de la Gent Gran hauria de servir per fer-nos valorar com es mereixen les persones que han tingut una llarga vida i per establir entre generacions lligams de comunicació, que són bons per a les persones i per a la societat.

Marta Mata i Garriga
Regidora de l'Ajuntament de Barcelona
Setembre de 1993

¿QUINA MENA DE PAÍS VOLEM?

Vivim l'hora del descrèdit de la política i dels polítics. D'acord amb una ben arrelada tradició catalana, els polítics són vistos com uns aprofitats o com uns inútils innecessaris. Això amb sort. Per a d'altres, els polítics són uns corruptes, que treuen profit de tota mena de negocis tèrbols, que venen informacions privilegiades, cobren comissions il·legals i s'envolten de càrrecs de confiança, nomenats sense seguir cap mena de normativa legitimadora dels nomenaments.

Per sort, la política no és això: hi ha gent amb coneixements i amb voluntat de fer les coses com cal, persones qualificades i amb capacitat de sacrifici, a favor del bé comú. ¿D'on neix, per tant, aquest descrèdit d'un col·lectiu?

El descrèdit dels polítics és la creu d'una moneda que té una cara antagònica: els personatges de la vida política acaparen una part important de la societat, dels mitjans de comunicació. Després de tants anys de constatació de la política per dictat -un "ordeno y mando" d'un Dictador mediocre-, amb la Democràcia comencem a tastar les mels d'una activitat política normalitzada. La novetat del joc democràtic, la necessitat de popularitzar els candidats... ajuda a la resta: de perfectes desconeguts/temuts/odiats, els polítics passen a ser punts de referència social, acaparen els suplementos d'estiu de les revistes, sabem si van o no en bicicleta i si els agrada o no menjar. Opino que els polítics viuen gràcies a la barreja d'amor-odi amb què la ciutadania els veu i projecta cada dia.

No ens podem estar, però, de parlar dels polítics perquè el sector públic, a Espanya i a Catalunya, és el primer empresari; el que marca molts ritmes de creixement econòmic o d'enfonsada de la situació, quan s'escau que les coses van mal dades per a l'economia d'abast multinacional. Doncs bé: en el cas de Catalunya a mi no em preocupa massa la ideologia dels diferents partits en qüestions teòriques -molts debats sobre els "sentiments nacionals" acaben semblant una querella entre sofistes que analitzen el sexe dels àngels- i sí, en canvi, el model de país que els partits majoritaris tracten d'imposar.

Posaré dos exemples: els ports esportius i els camps de golf. Les platges són d'ús públic, ho és el litoral. D'altra banda, l'aigua és un bé escàs a Catalunya, i els camps de golf en gasten massa. Res no impedeix, malgrat tot, que el sector públic -la Generalitat, alguns Ajuntaments- afavoreixin la multiplicació de camps de golf i de nous ports esportius a Catalunya. (En un altre context, afavoreixen, aquests poders, la creació de macro-àrees comercials, estil "Hiper", encara que això suposi disparar contra el petit comerç).

¿Com pot ser que els polítics elegits per la ciutadania donin suport actiu a més ports esportius i a més camps de golf?. En nom d'un miratge: el turisme de qualitat. Des de fa més de trenta anys, cada estiu sento parlar del turisme de qualitat. Resulta, però, que el turisme que ve a Catalunya ha gastat menys de cinc mil pessetes per persona i dia el 1993 -segons dades oficials del conseller de Comerç, Consum i Turisme, senyor Lluís Alegre- i que aquesta quantitat no és precisament un índex del turisme de qualitat. ¿De què serviran els camps de golf o els ports esportius, si al capdavall resultarà impossible arribar-hi per la deficiència dels trens o pels embussos de les carreteres?.

Darrera la política dels ports esportius i dels camps de golf hi ha operacions especulatives dignes d'una República bananera amb dictadura militar inclosa, però indignes d'un país europeu i democràtic. El mal exemple dels polítics catalans fa que les petites trampes (enxufismes, tractes de favor, compres de pisos a més bon preu, comissions), del tot blasmables, apareguin com el pecat venial davant el gran escàndol, que algun dia mereixerà aquests titulats: "Darrera l'especulació, tal i qual alt càrrec, tal i qual força política". Les connexions dels dirigents polítics italians amb la Màfia ens hauria de fer pensar: cap d'aquests polítics -i crec que n'he tractat uns quants- apareixien com a gent sospitosa. Ben al contrari: t'engrescava el seu to de cordialitat florentina, d'elegant precisió en el llenguatge. Fins que els jutges van començar a fugar.

Ciudadà de Catalunya, que un dia em vaig sentir company de molts que cridaven, en el marc de l'Assemblea de Catalunya allò de "llibertat, amnistia, Estatut d'Autonomia", crec que seria bo que sapiguéssim quin país volem fer amb els diners de tots.

Ignasi Riera

L'ONZE DE SETEMBRE I LES NOCES DE LA CHABELI

Segons la premsa diària, el nombre d'assistents a la manifestació de la tarda de l'onze de setembre va ser, aproximadament, de sis mil persones, o sigui -ben curiosament- la mateixa xifra de badocs que, d'acord amb el que va publicar la premsa diària, també, es van aplegar a Sant Just Desvern amb motiu del casament de la Chabeli.

Podem parlar d'empat, doncs.

Cosa que no ens ha d'estranyar. Mentre els mitjans de comunicació destinaven espais molt generosos a l'enllaç Chabeli-Bofill, a la Diada (com ja és norma) només hi destinaven les escorialles...

Cal tenir en compte, d'altra banda, que l'enllaç Chabeli-Bofill constituïa una novetat, mentre que la manifestació que se celebra la tarda de l'onze de setembre és molt repetitiva.

Com tota la Diada...

Al matí gent gran, en bona part, fent el clàssic recorregut Monument-Fossar de les Moreres, Fossar de les Moreres-Monument. A la tarda gent majoritàriament jove que clama contra tots els poders constituïts haguts i per haver i, com a final de festa, apedregament d'algun edifici públic, mitja dotzena de detencions... I encara bo que aquest any vam poder veure el senyor Aleix Vidal-Quadras -del P.P.- oferint una corona de llorer al nostre màrtir...

Però ni espectacles com aquest darrer, tan divertits, no són suficients per atreure més participants.

Res, hem de ser realistes: la gent prefereix el cotxe, la platja, la muntanya, l'apartament...

La veritat, si hom vol que no mori d'inanició, la nostra festa, s'han de buscar incentius.

Muntar un festival de rock dur arran del monument, per exemple; organitzar una concentració de "majorettes" prop del Fossar de les Moreres; assegurar que gent representativa del món de la cultura, de les finances i de la política (per l'estil de les que van assistir al casament de la Chabeli) faran acte de presència i dedicaran autògrafs als seus fans...

No ho sé, em sembla que més que un problema de patriotisme és un problema d'imaginació.

Sí, d'imaginació. Com la que ens caldria per aconseguir que augmentés, el nombre de banderes que onegen -alegremment i desafiadorament- als nostres balcons en un dia tan assenyalat...

I es que, desenganyem-nos, els sacrificis mereixen sempre una, encara que sigui petita, recompensa.

Al capdavant ¿no representa un esforç sobrehumà haver d'obrir un armari, treure'n la "senyera", espolsar-la, i col·locar-la al balcó? No és un sacrifici?

Diuen que a Romania van atorgar certificats de "revolucionari ver" als qui van lluitar a les barricades per destronar el dictador Ceausescu, i que actualment això suposa (per als qui els van aconseguir) unes substancials bonificacions fiscals. No fóra oportú, a casa nostra, d'estudiar una mesura semblant?. No fóra una solució destinar, als benemèrits ciutadans que pengin la senyera al balcó, una petita part del 15% del IRPF que aviat, malgrat els espeternecs del senyor Rodríguez Ibarra, ens cediran a Madrid?.

Potser a algú li semblarà una despesa inútil. No ho és. Recordem que, des que el món és món, un oneig de banderes victorials i massiu representa la fe i la voluntat d'un poble.

Estanislau Torres

TOT RELLEGINT VELLS PAPERS

Curiós que és un des del temps de les baceroles, i neguitós per conèixer tot allò que entra en el terreny de la història, he pogut anar constatant, i cada dia més, els inconvenients que ha suposat la forçada unió del nostre país amb territori d'una altra cultura i un altre tarannà, unió per obra de les forces franco-castellanes. Cal deixar ben clar, però, que quan parlem de forces castellanes en sentit pejoratiu, mai la nostra queixa va dirigida a la població castellana, ja que ella també ha hagut de sofrir per la ineptitud dels seus propis governants. Hem de considerar, però, que aquest invent o societat anònima que batejaren amb el nom d'Espanya no és altra cosa que el resultat d'una empresa aventurera d'uns senyors /?/ que no tenien cap ideal patri sinó l'ànima de poder i els sucosos guanys que el fet els proporcionava des del primer moment. El que és pitjor és que han trobat en tot moment seguidors per a fer el mateix paper i cada vegada en escala més gran fins arribar als nostres dies, ja que la situació, amb lleugeres oscil·lacions, s'ha mantingut sense variació. Han anat tirant amb el mateix sistema, i com que els defectes són encomanadissos, s'ha passat de la satisfacció d'unes poques butxaques, quan es va muntar el negoci, a enriquir innombrables funcionaris i arribistes, cosa que ha fet que la corrupció de la societat i les injustícies socials es facin paleses, tot oblidant la població sana, preocupada pels pocs rossegons que li permeten posseir.

La por a la llibertat sempre ha fet estralls, i aquest país, sotmès i tiranitzat durant segles, té una por visceral que fa que receli fins de lluitar per un possible alliberament.

Un pel assidu, doncs, a remenar papers vells, m'ha estat fàcil constatar que el martilleig a la nostra idiosincràcia ha estat constant. No hi ha hagut ni un moment de treva.

Anant resseguint, doncs, el que diuen els vells papers, és colpidor, és dolorós, veure com un revés de la història, com uns anys dissortats per a Catalunya, han tingut conseqüències tant nefastes i tant duradores.

Si l'ocupació castellana hagués comportat una aportació cultural, científica, enriquidora en fi, o una mutua comprensió amb la gent del país, qui sap com hauria evolucionat la història. Però no, els ocupants no han portat res de bo. Si haguessin estat gent intel·ligent i culta, segurament Catalunya hagués sucumbit al seu atractiu, com degué passar amb els grecs, els romans i la moreria, pobles que, allà on s'assentaven, enriquien la societat. Eren invasors, sí, però aportaven nous i positius valors; no és aquest el cas dels invasors castellans, que sempre s'han caracteritzat per aportar embrutiment, corrupció i injustícies.

Fóra molt interessant fer i divulgar estudis exhaustius i imparcials de les vexacions, incomprendiments i abusos de poder que la nostra societat ve suportant des de principis del segle XVIII per part dels ocupants, siguin borbons, republicans o ni carn ni peix. Sense oblidar que, a part dels ultratges de tota mena que s'han suportat a nivell individual i la vergonyosa expoliació econòmica, que ha estat constant, hi ha també la vexatòria opressió cultural amb què han tractat d'esborrar-nos i anul·lar-nos com a nació.

La nostra història nacional mereix ser millor coneguda, sense que necessàriament hagi de fer por a ningú. És massa el que ens escamoteigen encara; i molts períodes resten sota interrogants.

Què sabem dels sofriments causats pels representants del govern de Madrid, que prou procuraven que fossin els més sanguinaris?. El Comte d'Espanya, el general Zapatero, entre molts altres, i la combinació Martínez Anido/Arlegui?. Sabem res de les víctimes que ocasionà la dictadura de Primo de Rivera amb la seva famosa llei de fugues?. Sabem res del calvari dels camps de concentració franquistes, quants n'hi hagué i en quines circumstàncies hi deixaren molts la vida?. Sabem res dels judicis /?/ militars un cop acabada la guerra de 1936-39, començant pel del President Companys? Sabem, etc. etc. etc.?

Qualsevol estudi fet honestament demostraria el mal negoci que ha representat i representa la submissió a un Estat administrat sempre per personal incompetent, i que avui encara arrossega vells tics de les croades i dels senyors feudals.

Té algú consciència que la darrera guerra civil, guerra que feu canviar el destí de tots els habitants de la nostra comunitat, ens fou imposada, i que Catalunya no tingué art ni part en el seu esclat?. Que Catalunya n'ha estat la més perjudicada socialment i cultural?. S'ha fet la llista dels morts i exiliats de casa nostra que pagaren d'una manera o altra les ximpleries dels governants mesetaris?.

Em ve a la memòria el que explicava un meu avantpassat quan afirmava haver llegit un comentari d'un dels darrers Kaisers d'Alemanya on comentava que Espanya tenia vint-i-dos milions d'habitants, i que tots procuraven robar al país. "Nosaltres -afegia- no ho podríem resistir. Hem de convenir que Espanya o és un país de miracles o és el més ric del món".

Podem imaginar un Estat nostre, corrupte, sense crèdit ni prestigi internacional, si quedéssim lliures del llast espanyol?.

Lluís Urpinell i Joan

Gent oblidada, sí, però no del tot

D'una família d'arrel ben catalana, Josep Batlle i Ordóñez, nasqué a Montevideo el 1856. Estudià i viatjà per Europa i, de retorn a l'Uruguai, lluità aferrissadament contra la dictadura militar de Màximo Santos. Fundador del periòdic "El dia", aconseguí desvetllar la consciència del poble uruguaià, que el nomenà successivament diputat, senador i President de la República el 1903, càrrec que ostentà fins el 1907. Abolí la pena de mort, alhora que promovia l'extensió de la xarxa ferroviària i emprènia importants obres públiques. Entre els anys 1911 i 1915 ocupà per segona vegada la presidència del país. Afavorí el desenvolupament econòmic; suprimí el sacrifici d'animals en els espectacles (toros i galls) i elevà el nivell moral i el benestar del seu poble fins a fer-ne una Suïssa a l'Amèrica del Sud. Josep Batlle morí l'any 1929 al mateix Montevideo.

* SALVADOR ALBERT *

Un poeta oblidat

Injustament oblidat, hauria de dir, perquè és decebedor i incompreensible el silenci que s'ha fet al voltant d'aquesta figura, de la que fa temps no s'ocupa cap revista ni diari.

L'Albert, nat a Palamós l'any 1868 i mort a Cerdanyola del Vallès el 1944, va atènyer un nivell no superat en poesia lírica en la nostra llengua. Els seus poemes no es poden llegir a corre-cuita sinó que, per a delectar-se en la seva lectura i treure'n el màxim profit, cal abstreure's i deixar momentàniament de banda les nimietats i les cabòries de la vida diària.

Va ser a la tardor del 1936 que vaig tenir el primer contacte amb la poesia albertiana. Assabentat per la premsa de l'organització per la Generalitat de cursos de català, i conscient com era de que havia de millorar molt els meus coneixements en aquest terreny, m'hi vaig inscriure de seguida, i considero que aquesta és una de les decisions més encertades que he pres a la meua vida, ja que els esdeveniments posteriors feren molt difícil aprofundir en el coneixement de la llengua.

L'Assumpció Pasqual, professora encarregada del curs, que s'impartia a la Casa dels Canonges, ens posava exemples d'ús correcte del llenguatge, i sovint ho feia amb trossos de la producció de l'Albert: *Florida de Tardor*, *Les Primeres Neus*, *El Riu i el Mar*, *Silenciari*, ... alguns dels quals encara podria recitar de memòria. Sembla ser que en aquell temps era pràctica habitual posar aquests exemples a les escoles, pràctica que, malhauradament, es va haver d'abandonar.

Conservo un exemplar de Poesies de l'Albert editat per Biblioteca Literària l'any 1926, que vaig fer relligar en pell, exhaurit ja fa anys. Actualment, que jo sàpiga, només hi ha a la venda una edició de l'obra poètica a cura de la Fundació Salvador Vives Casajuana, impresa en paper d'excel.lent qualitat l'any 1980.

En les publicacions periòdiques només tinc constància d'una efemèride que parlés de l'Albert. Va aparèixer fa més de vint anys a la revista en català *Tele Estel*, que es va publicar durant uns quants anys en plena època franquista, i que molts lectors veuriem amb gust que tornes a publicar-se. Per aquest article vaig enterar-me que l'any 1931 l'Albert era ambaixador de la República a Brussel·les; que era un home d'idees liberals i amb una intensa vida interior que és reflectida en els seus escrits.

Avui sembla que ni ell ni la seva obra mereixen el record d'allò que en diuen el gran públic. *L'Antologia General de la Poesia Catalana*, de J.M. Castellet i J. Molas (Edicions 62 i "La Caixa") no en fa esment; tampoc no en fa la *Poesia Catalana Contemporànea* (edició bilingüe a cura de José Corredor Matheos, Espasa Calpe), ni la *Poesia Catalana - Antologia* (a cura d'Alex Broch) (i es tracta de les obres més completes actualment en aquest àmbit). Consultats alguns nens dels que ara cursen l'educació general bàsica o el batxillerat, no en saben res perquè ningú no els ha parlat mai d'aquest autor.

Em resisteixo a creure que aquestes poques línies meves siguin l'única referència que en varies dècades, i malgrat l'evident auge que torna a prendre el català com a llengua literària, s'hagi publicat sobre aquest tema.

Que el Salvador Albert era un enamorat de la natura sense caure mai en la vulgaritat ho proven molts passatges de la seva obra poètica. Per exemple aquests versos de *Florida de Tardor*:

*La flor de l'ametller
és el somris primer
de l'hivern que present la primavera;
és un somris de neu,
alegre, però breu,
d'una esperança que, morint-se, espera*

De la vida interior que alimenta el seu lirisme sense deixar-lo caure en estèril misticisme, en són prova els següents versos de *Nits*:

*Món esperit ha estès, en mig la nit serena,
ses grans ales d'ensomni sense aixecar el vol,
i espera, mut i extàtic, que dauri la carena
el primer raig del sol.*

*Dessota seu, la mar plàciadament murmura,
i l'estelada d'or, al fons del cel, fulgura
com un encantament dolcíssim de la nit.*

*El camí es bell, és ample, és infinit,
lliure de tota nosa.*

*Turment profund! Turment de l'esperit,
que vol volà i no gosa!*

Si el final de la guerra civil i les seves conseqüències van ser desastrosos pels catalans, ho deuriem ser encara més per un poeta capaç d'expressar sentiments tan delicats, que conegué l'època més brutal i intransigent de la dictadura franquista.

L'any vinent farà cinquanta anys del traspàs de l'Albert. Amb aquest motiu brindo des d'aquí la idea de retre-li l'homenatge que es mereix amb un acte o una sèrie d'actes que el donin a conèixer a la generació actual. Fóra d'agrair una placa, per modesta que sigui, al lloc on va néixer.

Enric Villamor i Salazar
Barcelona, setembre 1993

**Col·laborar amb el CADCI és una contribució al teixit social
de Catalunya.**

EI CADCI té futur, fes-te'n soci.

Parlament del President del CADCI en l'acte d'inauguració de l'Exposició Històrica celebrada al Palau Moja de Barcelona el dia 17 de desembre de 1992

Aquesta Junta Directiva, continuadora de la que inicià a la fi de la darrera dictadura les primeres tasques encaminades cap a la recuperació del nostre patrimoni, vol significar la bona acollida que les seves intencions han trobat en tot moment per part de les nostres primeres autoritats polítiques i culturals.

Sense el seu encoratjament, potser, ens hagués mancat l'estímul necessari per a tirar endavant una voluntat que des del primer moment se'ns presentava plena de dificultats.

Ara el CENTRE ha aconseguit que el poble de Catalunya descobrís un altre dels molts passats històrics que durant tants anys també havia estat silenciats, i que per si sols donen prestigi i dignifiquen una Nació fent que els seus habitants se sentin orgullosos d'haver nascut en una terra tan plena de ressorts, d'esperances en l'avenir, d'idees capdavanteres a la recerca d'un demà millor i que un país lliure, oferiria al món com un grat fruit de la petita col·lectivitat.

El CADCI, que s'avançà al seu temps en tantes coses, és solament una petita mostra d'un teixit social ple d'inquietuds, d'una societat que, malgrat les contínues atzagades que li inferia la força bruta desfermada, mai acceptà les desfetes ni es descoratjà i, animat per la seva raó s'arripà a un esperit de victòria i en tot moment veié i encara veu abastable la llum que il·lumina el destí final dels pobles que volen ser sobirans. És en aquest esperit de victòria, aquest deixar enrera les derrotes sofertes per la prepotència invasora on el CADCI i amb ell el fidel poble de Catalunya trobà la seva permanència i vol estar present en el concert de les nacions d'Europa d'un proper demà.

Avui, al mostrar-vos a través d'aquesta exposició la trajectòria històrica de la nostra Entitat, tant l'entès com el profà s'adonarà que no es pot parlar de la història col·lectiva del país del present segle sense tenir en compte el CENTRE. Aquesta Entitat, segurament la més important d'Europa en la seva comesa social, en tot moment la trobarem involucrada fent servir la seva veu tant en els moments de progrés com en els de dificultats.

El CADCI, sense ésser un sindicat, procurà justes millores per als nostres obrers i gran cotes de cultura, conscient que solament l'enfortiment de l'esperit, del saber pel goig de saber, dona arrels al país. El CADCI, sense ésser una formació política (recordem que per la seva tribuna passaren oradors de la més diverses ideologies), sense ser, doncs, cap formació política, feu possible la primera celebració de la diada de l'11 de setembre. Solament l'haver aconseguit aquests dos objectius (i ens en deixem molts), fan encara ben viu l'ideari del CENTRE i aconsellen la seva permanència.

En aquesta exposició que anomenem històrica, però també de futur, deixem palesos uns fets que, si bé han estat escamotejats, són inamovibles. Deixem també a les mans de la nostra gent d'avui el projecte de futur que volem representi el pensament de tothom, tan necessari ara com quan iniciàrem el nostre llarg camí ara farà 90 anys. Aquella també era una època plena d'incerteses, però els homes d'aquell 1903 prengueren consciència que calia avançar tot oferint a la societat nous progressos i en totes direccions.

Certament no fórem pas sols a tenir consciència de país i de justícia. No podem pas oblidar, i mereixen el nostre més grat record, les nombroses agrupacions de gremis, de cooperatives, els casals culturals, els orfeons, els ateneus, com també les entitats, el nom de les quals encara ressonen en el nostre subconscient tot despertant més d'una inquietud, com foren les associacions de cant coral, de concerts, de teatre, de defensa dels drets de les persones, entitats que les tempestes de la història feren emmudir tot empobrint-nos. La llista de totes fora molt llarga, i no deixarem, en aquesta ocasió, constància nominal de cap d'elles per temor a oblidar-nos de les de menys renom, puix totes elles mereixen el nostre reconeixement i respecte.

Malgrat el nostre intervencionisme en tot allò que crèiem positiu pel país, no creiem haver fet altra cosa que participar en tot el que era positiu per el reforçament de la nostra identitat com a poble. Sempre forem conscients que no erem cap associació política i que eren i són aquests, els polítics, els que s'han de preocupar per les necessitats i inquietuds dels votants. Als polítics d'avui els voldriem encoratjar en la recerca de nous camins de justícia per tal que Catalunya recuperi les arrels que van perdent-se a causa d'una transició política que les fa irrecuperables judicialment. Creiem que, al marge, hi ha altres vies per a reparar les destrosses sofertes per una guerra imposada.

El CADCI no pot, ni ho ha fet mai de desentendre's de la història del país durant el present segle. No és possible parlar de qualsevol fet social, sigui d'obrerisme, d'esport, de la cultura en general o de qualsevol altre àmbit sense que el CADCI no s'hi hagi vist involucrat positivament.

Podriem estendre'ns molt en el nostre recorregut històric i avui també de projecte. Esperem, però, que al reemprendre el camí aquest tingui plena continuïtat i no ens manqui, en un principi, la voluntat política per avançar vers noves fites.

Tampoc hem d'oblidar que el nostre memorial de greuges, que fóra molt llarg, no és altre que el que ha sofert i sofreix el poble de Catalunya.

Fem nostre el pensament del Mestre Fabra, que tant suport trobà en el nostre CENTRE, quan deia de no abandonar mai la tasca ni l'esperança.

* * * *

Breu extracte cronològic del CADCI

- 1903 Catorze dependents del comerç barceloní, reunits en el café "Els Quatre Gats", funden el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria Entitat Obrera CADCI. S'instal·len en uns baixos del carrer de la Bòria.
- 1904 Es traslladen al carrer de la Palla núm. 12, i el mateix any al carrer de Montjuïc, i s'organitzen ja unes escoles mercantils.
- 1906 Es trasllada al carrer Comtal núm. 15, on s'obren noves seccions, esgrima i boxa.
- 1908 Es funda la revista "ACCIÓ", portaveu de l'Entitat.
- 1911 Es constitueix el Club de Futbol Barcino.
- 1913 Adquisició de l'edifici de la Rambla de Santa Mònica núm. 15 (ara 10) en propietat. S'inauguren dispensaris, urgències quirúrgiques, cooperativa de consum i seccions de mutualisme.
- 1921 El CADCI compta amb més de 20.000 afiliats en actiu; funcionen a ple rendiment les seccions de propaganda autonomista, mutualisme, organització i treball, educació i instrucció, la cooperativa de consum, esports, etc.
- 1923 La dictadura de Primo de Rivera porta a la presó els directius, i a la seu del CADCI s'instal·la per reial decret el sindicat lliure.
- 1931 El mateix 14 d'abril, amb motiu de la proclamació de la República, els socis recuperen l'Entitat.
- 1934 Al produir-se els fets del 6 d'octubre el CADCI és canonejat per l'exèrcit espanyol. Hi moren tres socis i altres són detinguts.
- 1936 Amb la victòria electoral del Front Popular els socis tornen a recuperar la seu de l'Entitat.
- 1939 Al ser ocupada Barcelona per les forces rebels, el CADCI és requisat i perd tots els seus béns.
- 1944 L'edifici és adjudicat a l'exèrcit espanyol i seguidament se'l ven a la Falange Tradicionalista i de les JONS.
- 1977 Es fa una crida a tots els antics socis que hagin sobreviscut.
- 1979 Són legalitzats els estatuts pel Govern Civil, i la nova Junta es dirigeix a la Presidència del Govern reclamant la propietat del local.
- 1984 El 5 de novembre es presenta una demanda als tribunals de Justícia.
- 1987 El dia 28 de novembre la sindical UGT s'instal·la en l'immoble propietat del CADCI.
- 1988 Constants tràmits judicials.
- 1989 Continuen els tràmits amb la justícia.
- 1990 Es passa l'any fent tràmits i gestions amb la justícia sense cap fruit concret. El dia 7 de novembre la Junta del CADCI és rebuda per la Comissió de Política Social del Parlament de Catalunya i informa sobre la demanda del CENTRE respecte a la seva seu social.
- 1991 El Jutjat de Primera Instància, després d'una espera de 7 anys, nega els drets reivindicats pel CADCI respecte de la seva seu. Seguidament es presenta recurs. El 17 de desembre s'inaugura l'Exposició Història del CENTRE al Palau Moja de Barcelona, sota el patrocini de la Generalitat de Catalunya.
- 1992 El dia 18 de maig s'inaugura l'Exposició Històrica del CENTRE en el local de l'Arxiu Històric de Sabadell. El 20 de Novembre l'Audiència Provincial nega de nou al CADCI la propietat del local de la Rambla de Santa Mònica. (1)
- 1993 Es presenta recurs a la sentència davant la Sala Primera del Tribunal Suprem. (2)

(1) i (2) se'n poden adquirir còpies a la nostra Entitat.

Parlament del Sr. Joan Alsina i Giralt, autor del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell (1907-1936) en l'acte d'inauguració de l'Exposició del CADCI el 18 de maig de 1993

Hem d'agrair als amics barcelonins que han organitzat aquesta exposició, que ens ve a recordar i revaloritzar una tan prestigiosa entitat com fou el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, que hagin tingut la gentilesa d'oferir-la a Sabadell.

I hem d'agrair també al Museu d'Història de Sabadell que, al donar acollida a aquesta exposició, hagi afegit aquest bon aplec de documentació referent a una entitat, aquesta ben sabadellenca, i agermanada idealment amb el CADCI barceloní: el Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell.

El CADCI barceloní fou fundat l'any 1903. Pocs anys després, a darreries del 1906, es començaren les gestions per fundar a Sabadell un Centre de Dependents. La Comissió Organitzadora estava formada pels sabadellencs, val la pena recordar-lo, Joan Castells i Mestres, Lluís Margarit, Joan Muntané i Mestres, Josep Papell, Joan Ribot i Serra, Bartomeu Sallarés, Emili Serra, Melcior Tort, M, Valls i Sala i Jaume Virgili.

La Constitució de l'Entitat fou feta de manera formal el gener del 1907. Valls i Sala, un dels components de la Comissió organitzadora, deia en un seu article a la "Revista de Sabadell" del 28 d'octubre del 1906, justificant les ànsies de creació de l'Entitat: "També els dependents sentim vers desitjos de redempció..." i continuava dient: "En l'associació hi cerquem la llum de la ciència i de la veritat..."

Una de les intencions més importants que portaren a la fundació de l'Entitat, caldria potser dir la primordial, fou l'anhel del millorament intel·lectual i tècnic dels dependents. Per aconseguir aquest fi s'organitzaren cursos d'ensenyament. El primer curs fou solemnement inaugurat, en un acte que se celebrà al Teatre Principal, el 9 de setembre del 1907. entre les personalitats que intervingueren en l'acte hi havia Josep Bordas, president del CADCI barceloní, entitat amb la qual el Centre de Dependents sabadellenc tenia contínues i afectuoses relacions, sense, però, que hi hagués cap altre lligam que els de voluntat de defensa d'interessos comuns i d'ànsies de millorament dels dependents, tant en l'aspecte social com en l'educatiu.

El primer estatge del Centre fou al primer pis del Cafè Musical, al Pedregar, amb entrada pel carreró de Sant Cristòfol, desaparegut avui: l'any 1910 es traslladà al segon pis de l'Ateneu, a la Plaça de Sant Roc, l'any 1914 sobre el Cafè Euterpe amb entrada pel carrer Sant Antoni Maria Claret; l'any 1925 es produeix el darrer canvi de local: es retorna, ampliant-lo, al carrer on havia estat el primer estatge social, al pis sobre el Cafè Musical.

També l'esport meresqué l'atenció del Centre. L'any 1914 es creà la secció d'Esports, i el mateix any s'instal·là un camp on practicar-los. Era a l'illa Villarrúbies-Puiggeber-Taulí-Fra Batlle. No sembla que durés gaire aquesta instal·lació. L'any 1918 se'n feu una altra entre els carrers Cervantes i Víctor Balaguer. I en els darrers anys del Centre hi hagué un nou camp d'esports a l'actual carrer Narcís Giralt.

Veiem en la vitrina del Centre de Dependents sabadellenc la bandera que es feu l'any 1913. La seda per confeccionar-la fou filada per Ferran Casablanques i Planell i, com diu "De la nostra vida", "a la virtuosa senyora Dolors Planell, vídua de Ferra Casablanques, li demanarem que sigui ella qui posi la primera pedra a la nostra Senyera, qui doni el primer punt del seu brodat, com també pensem demanar a la seva néta, l'agraciada senyoreta Mercè Camps Casablanques, que formi part de la Comissió de damisel·les broadores".

La bandera, després de forces aventures posteriors a la dissolució del Centre, fou recuperada pel Senyor Folch i Ribé, el qual, en un acte solemne l'any 1991, la lliurà al Museu d'Història de Sabadell.

Entre les múltiples activitats del Centre sabadellenc hi hagué també la publicació d'una revista mensual. Començà a aparèixer l'octubre del 1912 amb el títol "De la nostra vida". El gener del 1919 canvià el nom per "Evolució", i el maig del 1921 pel de "Actuació". En podem veure uns exemplars a la vitrina.

Lluita social -la primera fou per l'obtenció de la "setmana anglesa per els dependents- ensenyament, esports, publicacions..."

Molta i molt elogiosa fou l'actuació del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell. Malhauradament la seva actuació acabà, com tantes altres coses, amb la maltempada del juliol del 1936.

Joan Alsina, Sabadell maig 1993

Ara fa 90 anys que naixia el CADCI i també

L'actor italià Ermete Zacconi representa amb gran professionalitat un cicle d'obres del teatre clàssic -Hammet, Otel·lo, Spetri d'Ibsen, Ànimes solitàries de Hauptmann, I disonesti de Rovetta, Lorenzaccio de Muset i moltes altres, i totes elles entusiasmen l'audiència.

Neix Habib ibn Alí Bouguiba, l'estadista tunisenc que negocià amb França la independència del seu país i que en fou president del 1957 al 1987.

Neix Eduard Artells i Bover, gramàtic, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i dedicat per complet a l'estudi i difusió de la llengua catalana.

Neix Max Aub, d'origen alemany influït en les lletres castellanes i durant els anys de la República i de la guerra civil fou un revulsiu tant per la narrativa com per les obres teatrals que donà a conèixer.

Se celebra al Teatre Romea una representació a benefici de l'actor Enric Borràs, el qual interpreta un monòleg escrit per Santiago Rusiñol, quedant ben palès que el gran intèrpret també sabia fer riure.

Neix el poeta i periodista valencià Francesc Almela i Vives.

La publicació "Lo Vendrellenc", denuncia que a la platja d'El Vendrell l'autoritat prohibeix que es col·loqui una bandera catalana si no va acompanyada d'una altra d'espanyola i de majors dimensions.

Neix el compositor anglès Lennox Berkeley, autor de la suite Montjuïc (1937).

Neix Georges Simenon, creador de l'inspector Maigret.

Neix Marguerite Yourcenar, escriptora belga, autora, entre altres obres literàries, de "Memòries d'Adrià".

Neix el partit estatal Unió Republicana, que presideix Nicolás Salmerón.

Neix Josep Vergés i Fàbregas, catedràtic de llatí i traductor al català de Càtul, Ciceró i Horaci, publicacions de la Col·lecció Bernat Metge.

Demoullins publica a "La Science Sociale", comentant el moviment autonomista d'aquell moment, "el més útil i més pràctic pels catalans és fer-se càrrec no tant del que els fa superiors als castellans, sinó el que els fa inferiors als pobles més avançats d'occident".

S'estrena al Teatre Romea "El Místic" de Santiago Rusiñol.

El "Diario Universal" comentava al mes de juny. "Los cubanos deia- conoçian tribunales, juzgados, escribanias, abogados, leyes, por estar habituados a ver en cada fallo el efecto de una influencia, pero desconoçian su esencia hasta que los yanquis arribaron".

Es representa al Teatre Nacional de Belgrad, en llengua sèrvia, "Terra Baixa", d'Àngel Guimerà.

Una circular del CADCI de l'1 de juny deia, entre altres coses, "aquest és el nostre objectiu, crear una força que, al costat de les altres que al nostre país existeixen, lluitarà amb fe i ardor per la santa causa de les reivindicacions catalanes".

Ròmul Bosch i Alsina accedeix a l'alcaldia de Barcelona.

Neix Carles Prio i Socarràs, d'ascendència catalana. Accedeix a la presidència de Cuba de 1948 al 1952, en que és enderrocat per Fulgencio Batista.

Al Teatre Romca s'estrena "El nostre món" de Pous i Pagès, on s'hi exposa un vell vici força arrelat en la gent de la muntanya. Cal remarcar que l'escena final de l'obra és de gran lluïment per part de la protagonista.

El dia 10 de març, al Teatre Íntim de l'Adrià Gual, es representa "Edip Rei". La nova manera de fer teatre de l'Adrià marcà una fita en l'escena catalana.

Ara fa 90 anys que naixia el CADCI i també

Thomas Mann publicava "Tristany" i "Tonio Kröger"

Les entitats catalanistes i autonomistes fan arribar el seu condol al Poble Basc per la mort de Sabino Arana.

Neix la revista "Catalunya" dirigida per Josep Carner, tenint com a redactors Bofill i Matas, Antoni Muntanyola, Rogi i Reventós ... també hi col·laboraven Joan Maragall, Àngel Guimerà, Prat de la Riba, S. Rusiñol, Ruyra ... i els mallorquins Joan Oliver, Costa i Llobera, Gabriel Alomar, etc. Deixà de publicar-se el 1905.

El Dr. Martí i Julià és nomenat president de la Unió Catalanista.

La Diputació de Barcelona acorda erigir un monument a Jacint Verdaguer en el primer aniversari de la seva mort.

Mor el cap del govern Central Sr. Sagasta.

Es funda l'Orfeó Gracienc.

Menéndez i Pelayo diu respecte al Ministeri d'Instrucció Pública, que "a Espanya, tots els partits polítics s'han coaligat per perseguir les ensenyances de la democràcia grega".

Mor el Papa Lleó XIII i és substituït per Pius X.

L'1 de juliol Joan Maragall és elegit president de l'Ateneu Barcelonès. "La Veu de Catalunya" publica unes cartes autògrafes d'Alcjandro Lerroux en les que explica a un amic seu que Catalunya ha de ser conquistada i que, de moment, es proposa fomentar vagues laborals per tal d'aconseguir prestigi entre la classe obrera.

El catorze de novembre el CADCI celebra sessió inaugural del curs, presidint l'acte el Dr. Martí i Julià.

Mor als 52 anys Paul Gauguin a l'illa de Tahiti.

El 16 d'octubre sorgeixen els Estudis Universitaris Catalans, rebutjats per la universitat oficial, que no vol acceptar Neix Galeazzo Ciano, conegut pel Comte Ciano, gendre de Mussolini i fet executat per aquest.

Neix Fèlix Cardona i Puig, explorador català descobridor de les fonts de l'Orinoco.

Neix George Orwell (Eric A. Blair), autor d'Homenatge a Catalunya.

Neix Francesc de B. Moll i Casanovas, coautor del Diccionari Català - Valencià - Balear.

Neix a París Anais Nin, escriptora nordamericana. Entre moltes obres de narrativa ha deixat un valuós diari.

Neix Fèlix Millet i Maristany, promotor, entre altres realitzacions, d'Òmnium Cultural.

Henry Ford inicia la producció en sèrie a la Ford Motor Company.

Mor el metge català Joan Giné i Partegàs, fundador de l'Institut Mèdic de Barcelona i impulsor de l'Hospital Clínic.

Surt al mercat la cèlebre fulla d'afeitar i maquineta de l'inventor nord-americà King Camp Gillette.

LA SIBÈRIA
PELLETERIA

PELLETERIA LA SIBÈRIA ◆ CASA FUNDADA L'ANY 1891
Rambla de Catalunya 15 · 08007 Barcelona · Telèfons (93) 317 05 83 - 317 75 43
Ganduxer 44 · 08021 Barcelona · Telèfons (93) 200 63 60 - 200 65 69

*** Parlament del President del CADCI ***
en la inauguració de l'Exposició Històrica i Documental,
a l'Arxiu d'Història de Sabadell, el dia 18 de maig de 1993.

Senyores i senyors:

L'actual Junta Directiva del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria es complau en presentar en aquesta ciutat vallesana els seus referents històrics d'una vivència de 90 anys.

Per tots aquells que hàgiu seguit amb interès el curs de la nostra vida col·lectiva, i també per aquells que per les circumstàncies de la vida o per qualsevol altre motiu no hi hagin dedicat massa atenció, aquesta mostra que avui oferim, els permetrà una aproximació a allò que fou i que avui caldria que tornés a ser la nostra Entitat. Entitat sense parió en tot l'àmbit europeu social i cultural, per la tasca tan intensa i profitosa duta a terme, sense descuidar cap de les facetes que poden enaltir la persona, intentant sempre situar-la en els més elevats nivells de cultura, enriquint el seu esperit, fent-lo fort a través d'una formació professional i d'activitat creativa en les hores de lleure.

Avui, i des de fa quinze anys llargs, el CADCI malda per la recuperació del seu patrimoni espoliat l'any 1939 per les forces d'ocupació, patrimoni que comprèn el local social adquirit amb l'aportació econòmica dels sus afiliats i que de l'any 1913 està inscrita al seu nom en el registre de la propietat. Aquest local no ha estat mai venut pels seus propietaris, però ara, malgrat viure ja bastants anys amb democràcia, el poder judicial es nega a fer-ne la lògica restitució, invocant per aquesta atzagaiada, lleis fetes pel darrer dictador militar i que encara segueixen vigents; no han estat abolides, ni sembla que hagi voluntat política de fer-ho, la qual cosa posa en dubte aquesta democràcia que gaudim i que patim.

A tots aquells que vulguin conèixer amb detall el que acabem de dir els podem facilitar còpia de les sentències dictades, abstenint-nos de fer cap comentari al respecte ja que per si soles són una joia.

El nostre CENTRE, tant en el seu passat com avui en dia, vol, com ja ho feu palès el consell directiu de l'any 1914, tot just elebrats els primers onze anys d'existència, fer que tothom sigui conscient del que cal fer per a redreçar Catalunya. Ja en aquell temps els seus dirigents en marcaren el camí quan deien "la nostra finalitat és formar individus aptes i forts dins l'estament de la dependència mercantil; depertar, fer treballar, perfeccionar llurs aptituds prodigant entre ells els coneixements científics; defensar-los, protegir-los de les múltiples dificultats de la vida, facilitar-los la consciència d'una existència raonable, enfortir-los moral i físicament a fi que en tota ocasió puguin ser útils a si mateixos, a Catalunya i a la humanitat". Aquest era el camí que el CADCI s'havia traçat des del seu inici. Avui nosaltres invitem a tothom a mantenir i seguir aquells principis.

El CADCI fou i és una entitat catalana, sense ombres ni matisos, simplement catalana, amb totes les obligacions, drets i deures que comporta la pertinença a una cultura i a una nació.

D'altra banda sempre hem estat oberts i tolerants amb tothom, cosa indispensable si es vol l'enfortiment cultural de la nostra gent. La nostra democràcia interna permeté que des de la seva tribuna és fessin sentir les veus més dispars i contradictòries dels homes de la política i l'economia, i per donar-ne una simple referència direm qu hi van passar

un Martí i Julià, un Andreu Nin i un Francesc Cambó, entre molts altres. Però no s'escoltaren solament els polítics; més important fou el pas dels pedagogs més il·lustres del moment, dels mestres del saber que ens feien arribar els corrents d'opinió que al món s'escoltaven. Llurs aportacions foren impagables.

És molt el que podem comentar a partir de la nostra memòria històrica, però no és aquest el moment de fer-ho. Volem, això sí, trametre-us la constant inquietud dels homes que ens han precedit; invitar-vos a aclarir, cada un per si les ombres que a tanta gent fa anar desorientada perquè només han rebut una informació parcial a causa de l'escriuadora experiència del nostre recent passat; a cercar les causes de la nostra situació d'avui. Ningú no perdi cap ocasió d'enriquir i omplir el seu esperit, la qual cosa el lliurarà de viure submís i fer d'animal de càrrega.

Quan el 1903 va néixer la nostra Entitat, la tasca de redreçar aquest país no era gaire diferent dels temps presents. El marasme dels dos segles d'ocupació castellana havien fet minvar considerablement les voluntats. El CADCI en fou conscient i entengué que a la nostra gent calia dotar-la de formació i instrucció, i per això es crearen les Escoles Mercantils; els cursos d'idiomes, que anaven de l'esperanto al rus, la formació professional, tan necessària en aquell tombant de segle. Però per dur a terme aquesta tasca calia sentir il·lusió, la il·lusió que el nostre poble semblava haver perdut perquè la comunitat a què pertanyia era un nació amenaçada. Per mitjà de la cultura sabérem fer entendre a tothom que el nostre viure era condicionat.

Malgrat la brevetat d'aquesta exposició no podem deixar de fer esment de l'interès per les qüestions socials: forem cofundadors de la Quinta de Salut l'Aliança; es crearen els socors mutus, avui encara existents; la borsa de treball, una biblioteca que en el moment de l'espoliació comptava amb més de 10.000 volums; es construïren habitatges pels socis a la barriada de Pedralbes, on encara avui fan de molt bon veure i viure. I volem deixar ben clar que no fórem mai un sindicat ni ens lligàrem a cap sigla política, si bé no deixàrem en cap moment de contribuir a tot allò que significués un avenç cap al redreçament nacional. Solament per deixar una breu referència direm que fórem dels iniciadors de la celebració de la diada de l'11 de setembre, i que l'any 1914, amb motiu dels dos-cents anys de l'ocupació franco-espanyola, férem possible que la bandera catalana onegés de nou al balcó de l'Ajuntament de Barcelona.

Als polítics d'avui els voldriem encoratjar a recolzar a aquesta societat civil que, com el CENTRE, és desitjosa de fer quelcom per al país, teixit social que sovint s'esmenta, però que de seguida s'oblida.

Amics, tant de bo que aquesta Mostra que us presentem serveixi per a desvetllar alguna consciència.

No podem acabar sense fe palès el nostre agraïment al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per haver recollit el suggeriment de donar a conèixer la nostra tasca.

Correspondre a la bona acollida dispensada per l'Ajuntament de Sabadell i donar les gràcies al seu representant, Sr. Pere Vidal i Palet, President del Patronat de Museus Municipals de Sabadell, al Sr. Joan Anton, que ha fet possible aquesta mostra, i a tots els que han propiciat aquesta digna referència. Moltes gràcies.

L'ARTICLE 10 DEL TRACTAT D'ULTRECHT

JOAQUIM VENTALLO

De florilegi de tonterics qualificaria jo el munt de coses que s'han estat escrivint darrerament en els diaris respecte de Gibraltar amb motiu de la relliscada diplomàtica del Foreign Office al programar que la primera sortida dels prínceps hereus de la Corona britànica, Carles i Diana, immediatament després del seu enllaç matrimonial, es fes amb escala en aquell port, la qual cosa va fer que els Reis d'Espanya, amb molt bon sentit, s'abstinguessin d'acudir a la cerimònia nupcial que tingué lloc a la catedral de Sant Pau a Londres.

Ha de quedar ben clar que quan el mes d'octubre de 1977 -d'aviat farà quatre anys- vaig publicar a "Destino" un article "Gibraltar, com cortina de fum", inserint-hi el text de l'article 10 del Tractat d'Utrecht, que durant els prop de quaranta anys del règim de Franco havia estat prohibit de reproduir, jo ja deia: "Primer de tot que, personalment, si els anglesos tornen Gibraltar a Espanya, em semblarà una cosa de sentit comú, tal com estan els temps, després que ells han hagut d'abandonar l'Índia, els holandesos Indonèsia, els portuguesos Angola, els francesos Algèria, etcétera, tractades com colònies".

L'article 10 del Tractat d'Utrecht és ben explícit, ja que diu: "Article 10. -El Rei Catòlic, per si i pels seus hereus, cedeix per aquest tractat a la Corona de Gran Bretanya, la plena i total propietat de la ciutat i el castell de Gibraltar, juntament amb el seu port, defenses i fortalceses que li pertanyen, donant-li l'esmentada propietat absolutament per a que la tingui i en gaudixi amb ple dret i per sempre, sense cap excepció ni impediment... Si en algun temps a la Corona de la Gran Bretanya li semblés convenient donar, vendre o alienar, qualsevol que sigui la forma, la propietat de l'esmentada ciutat de Gibraltar, s'ha convingut i concordat per aquest tractat que es donarà a la Corona d'Espanya la primera acció, abans que a altres, per a redimir-la". Signat a Utrecht el 13 de juliol de 1713, pel Rei Catòlic Felip V.

La cosa va quedar ben clara: va ser el Rei d'Espanya Felip V qui va cedir a la Corona de Gran Bretanya, en plena propietat i per sempre, la ciutat de Gibraltar amb el seu castell, el seu port i les seves defenses i fortalceses. Res d'ocupació, sinó cessió per part del monarca catòlic espanyol.

Però, és clar, com que això no hi ha cap Història d'Espanya que ho porti, i la gent no n'està enterada, hem hagut de llegir aquests dies que "Gibraltar es un agravió británico", que "Gibraltar es una tierra usurpada a una nación europea", que "fue una plaza cedida a Inglaterra con fines estrictamente militares", que "han transcurrido doscientos setenta y siete años desde la conquista de Gibraltar por los ingleses", que "el Tratado de Utrecht dice que Gibraltar es una fortaleza y nada más que una fortaleza", que es "una ocupación inglesa"... Naturalment que els que han escrit tot això en els diaris no eren sinó uns seguidors d'uns quants ministres desconeguts de la història, falsificadors de la història, que també hi havien dit la seva sense mirar prim. De Castiella, quan va ser ministre, es allò que "s'havia d'exigir l'aplicació estricta del Tractat d'Utrecht" (no sé què volia dir). De Fraga Iribarne, quan Franco el va acomiadar, en el moment que menys s'ho esperava, del seu càrrec de ministre d'Informació i Turisme, és la frase que li va deixar anar a un entrevistador de la televisió francesa: "Gibraltar ha sido y seguirá siendo de

España". I de López Rodó, quan sent ministre d'Assumptes Exteriors va parlar a l'ONU, el setembre de 1973, del "grave desafío británico que representaba la ocupación de Gibraltar", que era "una afrenta para España que los ingleses no quisieran marcharse" y que era "una actitud contumaz la del gobierno británico al no querer devolver la roca"...

El que llavors va afegir en el seu discurs davant els membres de l'ONU el ministre López Rodó encara fa riure més: "Nuestros sentimientos hacia los gibraltareños -són les seves paraules- son sinceramente fraternos, y así España se compromete solemnemente ante esta asamblea general a mantener, llegado el día en que se ponga fin a la situación colonial, la presente organización política, administrativa y judicial gibraltareña", y de este modo "los gibraltareños gozarán de un régimen especial de autonomía legislativa, judicial, administrativa y financiera que respetará sus derechos cívicos y sus libertades en su actual forma de expresión".

Ja ho veieu: a Gibraltar, en temps de Franco, ja se li oferia una autonomia en quatre àmbits que ara Espanya, tot dient-se democràtica, no ofereix a les "regions", sobre tot l'autonomia judicial. Quines coses passen! És clar que pocs dies després, amb ocasió de celebrar-se a Gibraltar l'octubre següent un congrés del Partit Laborista, el seu líder Joshua Hassan digué -segons van informar els diaris- que les generoses ofertes d'Espanya, fetes pel senyor López Rodó davant l'assemblea de l'ONU, eren una completa tonteria perquè, com podia oferir Espanya als gibraltarenys uns drets dels que feia trenta-quatre anys que no gaudien ni els mateixos espanyols?. Això passava el 1973.

D'un altre ministre, López Bravo, van ser també unes expressions com ara que "Gibraltar ha sido arrancado de España"; "Inglaterra un día ocupó Gibraltar expulsando a sus habitantes españoles"; "España reclama la soberanía que un día perdimos en Utrecht". Com es pot veure, tampoc s'havia llegit el ministre l'article 10 del tractat en el que el Rei Felip V li cedia Gibraltar a la Corona britànica amb ple dret i per sempre.

Amb tots aquests antecedents d'ignorància, es comprèn que encara es diguin les coses que hem tingut ocasió de llegir o sentir respecte de Gibraltar: que els anglesos el van prendre a Espanya, quan la veritat és que va ser un rei d'Espanya qui l'hi va regalar -que, en el Diccionari de Sinònims, equival a l'hi va cedir-, el 13 de juliol de 1713, sent els firmants del lliurament de Gibraltar -al mateix temps que Menorca, que consti- els ambaixadors de Sa Majestat el Rei Felip V d'Espanya, el duc d'Osuna i el marquès de Monteleón.

És bo divulgar com va anar tot i que cada qual assumeixi el què va fer. I abans d'escriure res, saber de què va.

(Director de "L'Opinió i "La Rambla")
(Traducció d'Enric Villamor)

"LA MONT'SERRATINA"
PASTISSERIA

COQUES DE MONTSERRAT

COMTAL, 15
 TEL. 318-16-91
 R.S.L. 20.4280/CAT

BARCELONA

SANTA ANNA, 39
 TEL. 318-21-94
 R.S.L. 20.4144/CAT

V E H I L S

M O D A H O M E

Av. Portal de l'Angel, 32 - 34 08002 Barcelona Tel. 317 80 82*
 Plaça Universitat, 7 08007 Barcelona Tel. 317 91 86
 Via Augusta, 55 - 57 08006 Barcelona Tel. 237 85 58
 Gran de Sant Andreu, 257 08030 Barcelona Tel. 345 01 56
 Calvet, 6 08021 Barcelona Tel. 209 99 81

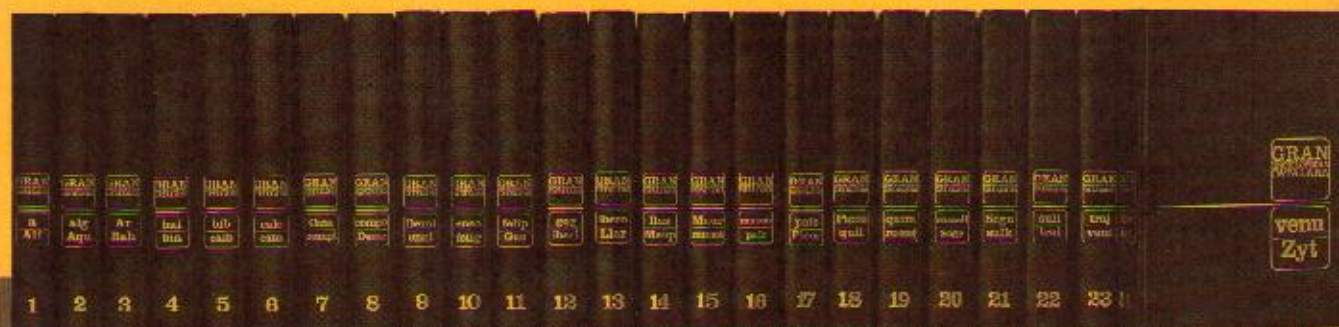
NO HO DUBTIS

CONSULTA-HO A LA GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA

Gran Enciclopèdia Catalana

Obra creada per consultar amb eficàcia tots els temes científics i humanístics. Tota la informació reunida per més de 2.000 especialistes de totes les matèries i redactada expressament per a aquesta obra. Pots imaginar-te una col·lecció més fascinant?

24 volums • 12.000 pàgines • 42.000 il·lustracions • 4.500 mapes i plànols

ENCICLOPÈDIA CATALANA, S.A. Diputació, 250- 08007 Barcelona-Tel. 412 00 30-Fax. 412 01 72